

Kanta-Hämeen aikuiskoulutus – laajakaista osaamiseen

Sanna Ruhalahti
HAMK Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Kanta-Hämeen aikuiskoulutus – laajakaista osaamiseen

Kannen kuva: Jyri Lautanen

Hämeen liiton julkaisu V:86

ISSN 1237-2161

ISBN 13978-952-9802-1

Painopaikka Saarijärven Offset Oy, 2007

Sisällys

1 Esipuhe	7
2 Prosessin eteneminen.....	8
3 Aikuiskoulutuksen maakunnallinen toimintaympäristö	9
4 Nykytilan analysointi siivittää kehittämistä	20
5 Kanta-Hämeen aikuiskoulutuksen visiolla vuoteen 2012	24
6 Aikuiskoulutuksen strategian askelin kohti vuotta 2012	26
7 Toimenpide-ehdotukset.....	31
8 Lähteet	32
Liite 1. Työryhmät	34
Liite 2. Aikuiskoulutuksen järjestäjät Kanta-Hämeessä vuonna 2006	36
Liite 3. Kanta-Hämeen oppilaitoksia. Aikuisoppilaitokset vuonna 2007	37

Kuvat 1-13

- KUVA 1. Kanta-Hämeen aikuiskoulutuksen visio- ja strategiaprosessi.
- KUVA 2. Työllisyyden kehitys Kanta-Hämeessä vuosina 1990–2011 e työllisyydeltään suurimmilla toimialoilla vuonna 2005 (Toimiala Online 2007).
- KUVA 3. Työikäisen aikuisväestön koulutus rakenne Kanta-Hämeessä vuonna 2005 (Tilastokeskus 2006).
- KUVA 4. Kanta-Hämeen seutukuntien koulutustason kehitys vuosina 2000- 2005 (Tilastokeskus).
- KUVA 5. Suosituimmat erikoisammattitutkinnot Kanta-Hämeessä vuosina 2002–2005.
- KUVA 6. Kanta-Hämeen aikuiskoulutuksen toimijoita vuonna 2007.
- KUVA 7. Nykytilan analysointi.
- KUVA 8. Kanta-Hämeen aikuiskoulutuksen nykytilan kyselyyn vastanneiden jakauma.
- KUVA 9. Kanta-Hämeen aikuiskoulutuksen nykytila vuonna 2007.
- KUVA 10. Visiotyö.
- KUVA 11. Kanta-Hämeen aikuiskoulutuksen visio vuodelle 2012.
- KUVA 12. Aikuiskoulutusstrategiatyön vaiheet.
- KUVA 13. Kanta-Hämeen aikuiskoulutuksen strategia 2007–2012.

Taulukot 1-9

- TAULUKKO 1. Kasvavan työllisyyden ammattiryhmät.
- TAULUKKO 2. Vakiintuvan työllisyyden ammattiryhmät.
- TAULUKKO 3. Laskevan työllisyyden ammattiryhmät.
- TAULUKKO 4. Ammatilliseen tutkintoon johtavassa koulutuksessa olevat Kanta-Hämeessä vuonna 2004 – opiskelijat asuinmaakunnan mukaan suhteutettuna Manner-Suomeen (OPM 2007:25, 24).
- TAULUKKO 5. Ammattikorkeakoulututkintoon johtavassa koulutuksessa olevat Kanta-Hämeessä vuonna 2004 – opiskelijat asuinmaakunnan mukaan suhteutettuna Manner-Suomeen (OPM 2007:25, 24).
- TAULUKKO 6. Yliopistotutkintoon johtavassa koulutuksessa olevat Kanta-Hämeessä vuonna 2004 – opiskelijat asuinmaakunnan mukaan suhteutettuna Manner-Suomeen (OPM 2007:25, 24).
- TAULUKKO 7. Aikuiskoulutuksen ohjaus- ja neuvontapalvelut.
- TAULUKKO 8. Osaamisen kehittäminen.
- TAULUKKO 9. Aikuiskoulutuksen kansainvälistymisen edistäminen.

Liitteet 1-3

- LIITE 1 Työryhmät
- LIITE 2 Aikuiskoulutuksen järjestäjät Kanta-Hämeessä vuonna 2006.
- LIITE 3 Kanta-Hämeen aikuiskoulutusoppilaitokset kartalla vuonna 2007.

---

1 Esipuhe

Laajakaista osaamiseen on Kanta-Hämeessä kehitetty aikuiskoulutuksen visio ja strategia. Hämeen liitto on koordinoanut Etelä-Suomen lääninhallituksen osarahoittamaa (ESR) Hämeen aikuiskoulutuksen kehittämishanketta (2.1.–31.12.2007). Hankkeen päätavoitteena oli suunnitella Kanta-Hämeen aikuiskoulutuksen visio ja strategia vuosille 2007–2012. Tavoitetta tukevinä toimenpiteinä HAMK Ammatillinen opettajakorkeakoulu on laatinut tiiviin raportin aikuiskoulutuksen nykytilasta sekä valmistellut aikuiskoulutuksen vision 2012 ja aikuiskoulutusstrategian vuosille 2007–2012. Kehittämistyössä on ollut mukana laaja joukko alueen aikuiskoulutuksen toimijaryhmiä (liite 1), joiden kokoonpano on vaihdellut prosessien edetessä.

Kehittämistyön tavoitteena on ollut analysoida Kanta-Hämeen aikuiskoulutuksen nykytilaa ja ennakoitua tulevaisuutta. Taustatietojen pohjalta käynnistettiin visio- ja strategiatyöskentely. Kanta-Hämeen aikuiskoulutuksen strategian luomisen taustalla on ollut vahva tulevaisuuteen suuntautunut kehittävä ja kumppanuuksia korostava ote. Maakunnan aikuiskoulutuksen tarkastelu kokonaisuudessaan on luonut laajan näkökulman yhteisen strategian suunnittelulle.

Aikuiskoulutuksella tässä raportissa tarkoitetaan aikuisille suunniteltua ja järjestettyä koulutusta. Se kattaa kaikki aikuiskoulutuksen järjestämistavat, rahoitusmuodot ja kouluasteet. Se voi olla omaehtoista koulutusta, oppisopimus-, henkilöstö- tai työvoimapoliittista koulutusta. Suuri osa aikuiskoulutuksesta toteutuu oppilaitosten ulkopuolella, työpaikoilla tai työnantajien muulla tavoin organisoimana. Kaikki aikuiskoulutus ei liity suoraan työ- ja ammattitaitoon, vaan tarjolla on runsaasti mm. vapaan sivistystyön mukaisia kansalais-taitoihin valmentavia ja yhteiskunnallisia opintoja.

Tämän selvitys- ja kehittämistyön perusajatuksena on ollut eri vaiheiden prosessien innovatiivisuus ja työskentelyn strategiana on ollut Åhmania & Runolaa (2006) mukailten yksinkertaisuus, ihminen ja ymmärrys. Yksinkertaisuus toiminnassamme on tarkoittanut viestinnän selkeäkielisyyttä ja tilanteita on kuvattu arkipäivän aikuiskoulutuksen näkökulmista. Ihminen tässä prosessissa on tarkoittanut vision ja strategian luomisen tunnelmaprosesseja. Ymmärryksellä on kuvattu asiat ja niiden väliset yhteydet. Näin on saatu esille kantahämäläisen aikuiskoulutuksen ja ammattiosaamisen keskuksen perusolemus esille.

Hämeenlinnassa 30.11.2007

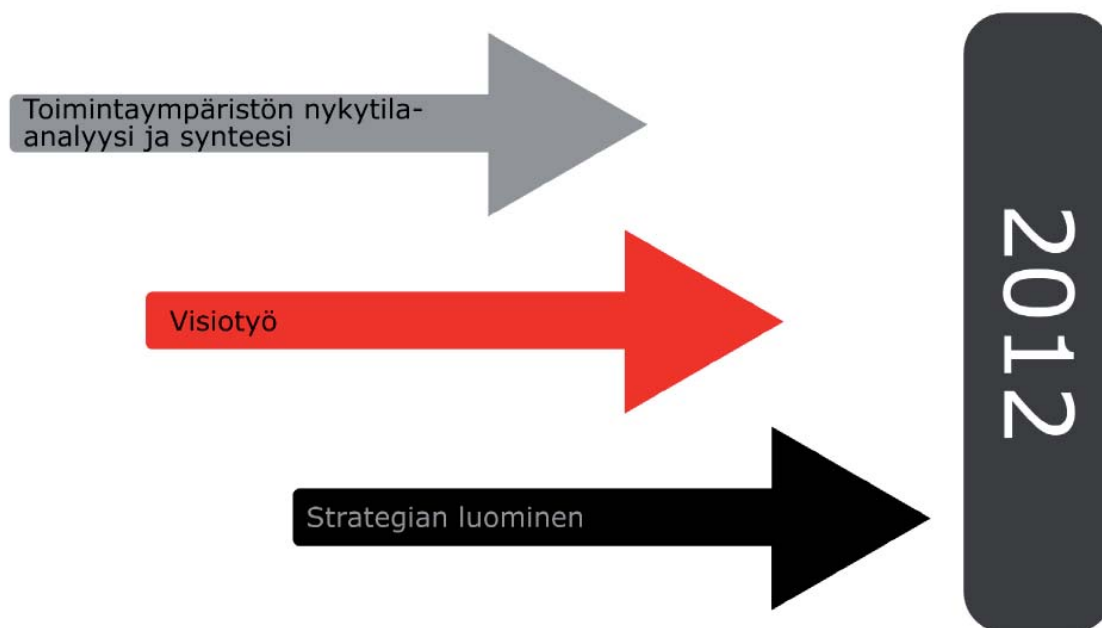
Sanna Ruhalahti

Lehtori

Hämeen Ammattikorkeakoulu Ammatillinen opettajakorkeakoulu

---

2 Prosessin eteneminen

KUVA 1. Kanta-Hämeen aikuiskoulutuksen visio- ja strategiaprosessi.

Kehittämistyön taustalla ovat olleet maakunnan aikuiskoulutuksen toimintaympäristön muutokset, väestön kehitys, koulutustarjonnan haasteet sekä koulutustaso. Tausta-aineistona on käytetty muun muassa AITO-ohjelmatyössä esille tulleita maakunnallisia kehittämishaasteita.

Strategiatyöskentelyn eri vaiheiden toimintatavat mahdollistivat kehittyvän prosessin. Erilaisten työryhmien (liite 1) ja kokoonpanojen voimavaroja sekä osaamista yhdistettiin tavoiteltavaan lopputulokseen pääsemiseksi. Nykytilan analysointi ja visiotyöryhmä käynnistivät työskentelynsä samaan aikaan. Viimeisenä kehittämistyön prosessina käynnistyi aikuiskoulutuksen strategian 2007–2012 suunnittelu. Prosessin vaiheiden ohjaavana tukena ovat toimineet hankkeen ohjaus- ja projektiryhmä.

---

3 Aikuiskoulutuksen maakunnallinen toimintaympäristö

”Häme on maailman arvostetumpia ammattiosaamisen keskuksia.”

Häme 2030 -maakuntasuunnitelma

Väestö kasvaa

Kanta-Hämeen väestöllinen kehitys on ollut viime vuosien ajan positiivista. Väestön positiivinen lisääntyminen on tuonut tullessaan ihmisiä, joiden työpaikka sijaitsee maakunnan ulkopuolella. Näitä työkäisiä ihmisiä arvioidaan alueella asuvan 18 %. Alue on suurmetropolialueen työssäkäyntialuetta. Hyvät kulkuyhteydet ja monipuolinen koulutustarjonta tekevät Kanta-Hämeestä suosituksen opiskelumaakunnan. Maakuntaan haudutaan opiskelemaan runsaasti alueen ulkopuolelta. (Hämeen liitto 2007.)

Tilastokeskuksen väestöennusteen perusteella vuodesta 2006 vuoteen 2015 mennessä Kanta-Hämeessä ikääntyneen väestön (yli 65-vuotiaat) määrä kasvaa yli kahdeksalla tuhannella ihmisellä. Työikäinen aikuisväestö pysyy suunnilleen samana ennusteen mukaan. Vuonna 2015 Kanta-Hämeessä työikäisen väestön eli 25–64-vuotiaiden osuus koko väestöstä on 61,4 % prosenttia. Ikääntyneiden määrässä Etelä-Suomen läänin maakunnista Kanta-Häme ylitti Manner-Suomen keskiarvon yli 65-vuotiaiden osuudessa. Etelä-Suomen maakunnista vain Etelä-Karjalassa ja Kymenlaaksossa ikääntyneitä oli enemmän. Manner-Suomen luku on 20,7 % ja Kanta-Hämeessä se on arvioitu olevan 22,1 %. (Tilastokeskus 2007.)

Vuonna 2006 Kanta-Hämeessä asui 2633 vieraskielistä asukasta, joka oli noin 1,5 % maakunnan väestömäärästä. Ulkomaalaisia vuoden 2005 tietojen mukaan asui alueella 1914 henkeä ja suurimmat kansallisuusryhmät olivat eurooppalaisia. Toiseksi eniten oli aasialaisia ja kolmanneksi eniten afrikkalaisia. (Tilastokeskus 2006.)

Koulutusta maakunnan tarpeisiin

Hämeen maakuntaohjelma 2007–2010 käsittelee koulutuksen laadun ja vaikuttavuuden parantamista. Maakuntaohjelma täsmentää ja konkretisoi sitä, mitä maakuntasuunnitelman tavoitteiden toteuttaminen edellyttää vuosina 2007–2010. Koulutuksen keskeisiä toimenpiteitä ja kehittämisen tavoitteita ovat:

-
- turvata osaavan työvoiman saatavuus
  - lisätä työelämälähtöistä korkea-asteen koulutustarjontaa
  - tukea kansainvälistymistä
  - tukea avaintoimialojen kasvua (Hämeen liitto 2006, 8–9.)

Maakuntaohjelmassa todetaan, että kuntien ja muiden koulutuksen järjestäjien tulee suunnitella palveluja yhä enemmän seudullisesti kunta- ja oppilaitosrajat ylittäen. Seudullisella yhteistyöllä turvataan opetustarjonnan ja opetuksen ja oppimisen laatua. Myös oppilaitosten osaamisverkostolla pyritään turvaamaan maahanmuuttajaväestön koulutus. Verkko-opetus ja joustavat työssäoppimisen mallit ovat olleet Hämeessä kehittämisen kohteina. Työelämän muuttuviin tilanteisiin ja osaamistarpeisiin tulisi vastata työelämälähtöisellä koulutustoiminnalla. Opetushenkilöstön asiantuntemusta ja työelämäosaamista pyritään tukemaan erilaisin keinoin. Lisäksi korkeatasoisella opetushenkilöstöllä todetaan olevan merkitystä laadun kehittämisessä ja koulutusjärjestelmän toimivuudessa. Kanta-Häme erottuu ammattikasvatuksen maakuntana, ja alueella järjestetään laadukasta luokan- ja ammatillista opettajankoulutusta. Alueella toteutetaan paljon valtakunnallista koulutusta. (Hämeen liitto 2006, 26.)

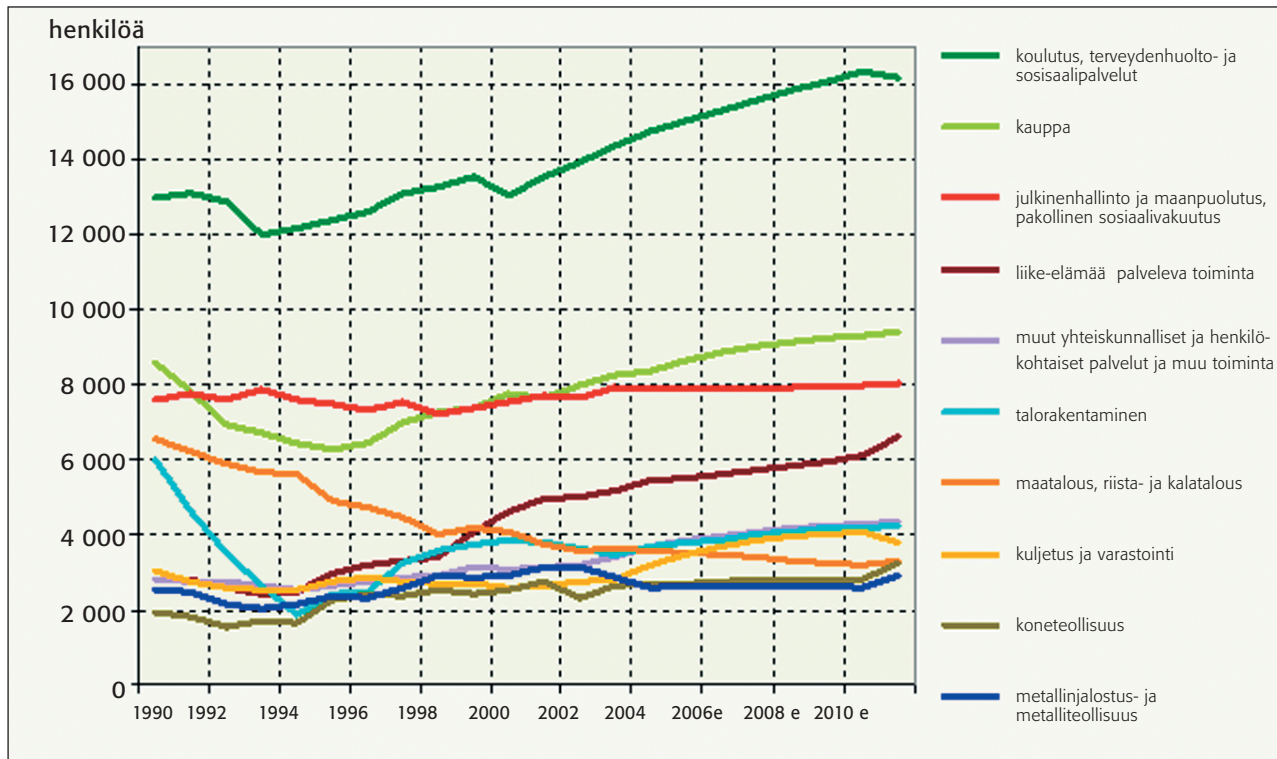
Aikuiskoulutuksen näkökulmasta tulee ottaa huomioon osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen. Yksi keskeisimmistä toimenpiteistä ja kehittämisen kärkiasioista on aikuisten perus-, jatko ja täydennyskoulutuksen kehittäminen. Osaavan työvoiman saatavuuden turvaamisessa tarvitaan yhteistyötä työvoimahallinnon, oppilaitosten, yritysten, kuntien ja järjestöjen kanssa. Työvoimalta vaaditaan tulevaisuudessa osaamista ja osaamisen kehittämistä sekä kykyä sopeutua muuttuviin olosuhteisiin. (Hämeen liitto 2006, 28–29.)

Häme 2030 -maakuntasuunnitelman tulevaisuuden visiota tukeviksi asiakokonaisuuksiksi koulutuksen osalta on kirjattu, että hämäläiset ammattiosaajat ovat maailman huippua. Häme on ammattitaitojen opettamisessa edelläkävijä sekä maailman kärkeä ammatin oppimisen ja opettajuuteen liittyvässä tutkimustiedon käytäntöön soveltamisessa. Vision mukaan Häme on edelläkävijä koulutusasteiden ja -muotojen välisten raja-aitojen kaatamisessa ja koulutusjatkumoiden muodostamisessa sekä kansainvälinen toimija muonimuu-toisten oppimisympäristöjen ja oppimispalveluiden kehittämisessä. Koulutuksen eri tasoilla tulee olla valmiudet tukea yrittäjyyttä. Edistyksellinen ennakoitijärjestelmä varmentaa koulutuksen oikean kohdentumisen ja oppilaitokset muodostavat osaamisen verkostomaisen resurssikeskuksen. Näin maksimoidaan hämäläiset koulutuspalvelut ja niiden tarjonta. Hämeessä jokainen on koulutuspaikan arvoinen, ja koulutusjärjestelmä tarjoaa jokaiselle kykyjään vastaavan mahdollisuuden oppia ja kouluttautua. Kansainvälisyys ja monikulttuurisuus tuottavat innovatiivisuutta ja edistävät maakunnan kilpailukykyä. (Hämeen liitto 2005, 19.)

Palvelutyön osuus kasvaa

Tuleviin ammattirakenteen muutoksiin vaikuttavat toimialojen uudet tuotteet, innovaatiot ja tuotantomenetelmät sekä uudet teknologiat. Toimialojen välillä voi olla suuria vaihteluja uusien teknologioiden käyttöönotossa. Tulevaisuudessa yrityksissä keskitytään ydintoimintoihin ja ulkoistetaan muita toimintoja. Ammattirakenteiden muutoksiin vaikuttaa myös omalta osalta kansainvälinen kehityssuunta. (OPM 2007a, 14–15.)

Alueen työllisyyden ennakoidaan kasvavan jatkossa, erityisesti palvelualan ja rakentamisen osalta (kuva 2). Työllisten määrä kasvaa vuoteen 2011 mennessä koulutuksen, terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelujen, kaupan, liike-elämää palvelevan toiminnan, muiden yhteiskunnallisten ja henkilökohtaisten palvelujen sekä talonrakentamisen aloilla. (Hämeen TE-keskus 2007, 12.)

KUVA 2. Työllisyyden kehitys Kanta-Hämeessä vuosina 1990–2011e työllisyydeltään suurimmilla toimialoilla vuonna 2005 (Toimiala Online 2007).

Työllisyys ammattialoittain

Kanta-Hämeen ammattirakenne-ennuste 2020 on jaoteltu kolmeen ryhmään; kasvavan työllisyyden, laskevan työllisyyden ja vakiintuvan työllisyyden ammattiryhmiin (taulukot 1-3). Elinkeinorakenteen ennuste on toteutettu ns. HEMAASU¹-mallilla ja tausta-aineistona ovat muun muassa toimineet klusteriaineistot, OPH:n ammattirakennetyökalu ja Työvoima 2025 -raportit. Vertailu taulukoissa 1-3 tapahtuu vuosien 2004 ja 2020 lukujen perusteella. (Mäkelä 2007, 5.)

¹ Hemaasu 2030 -malli on Henrik Rissasen kehittämä työvoiman tarjonnan ja kysynnän sopeuttamismalli.

TAULUKKO 1. Kasvavan työllisyyden ammattiryhmät.

Toimiala	Toimialan työllisyyden kasvu vuodesta 2004 vuoteen 2020
Sosiaali- ja terveysalan työ	4729
Kuljetustyö	916
Matkailu- majoitus- ja ravitsemistoiminta	748
Liike-elämän kaupallis-hallinnolliset palvelut	608
Rakentaminen	496
Koulutus- ja tutkimus	469
Virkistys-, kulttuuri- ja urheilutoiminta	476
Liike-elämän tekniset palvelut	473
Posti- ja teleliikenne	372

TAULUKKO 2. Vakiintuvan työllisyyden ammattiryhmät.

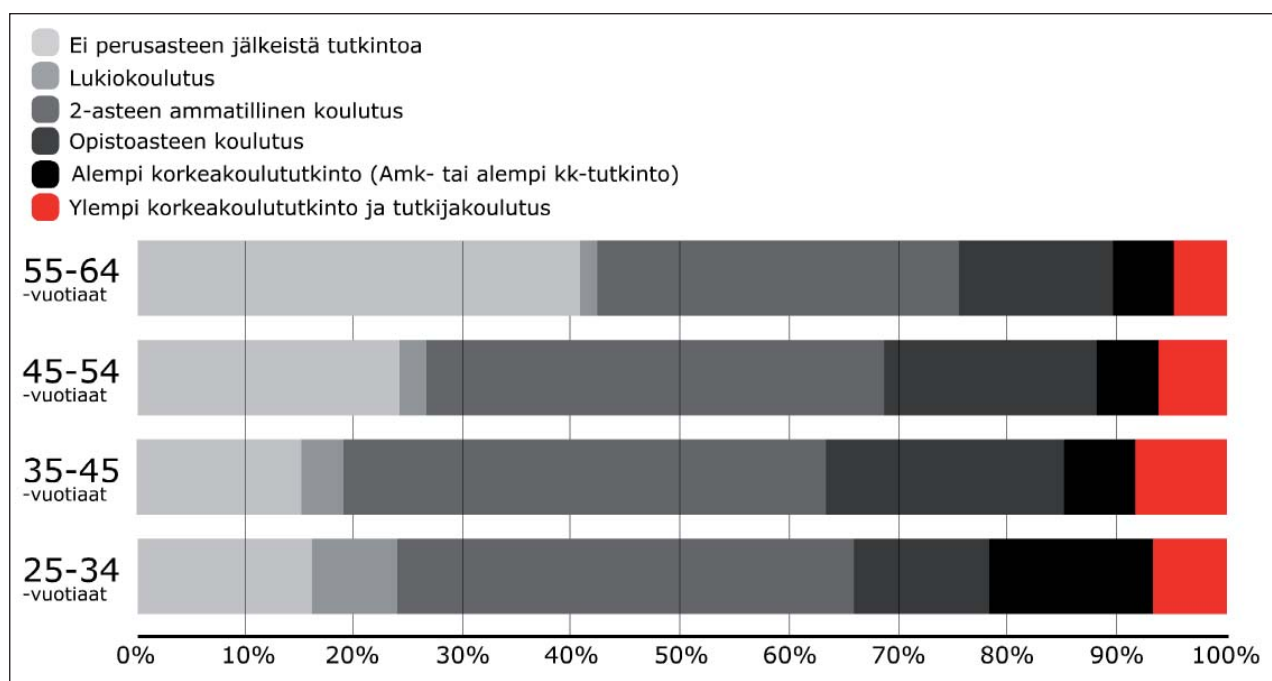
Toimiala	Toimialan työllisyyden muutos vuodesta 2004 vuoteen 2020
Koneiden ja laitteiden sekä kulkuneuvojen valmistus	21
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	66
Elintarvikkeiden-, juomien ja tupakanvalmistus	-37

TAULUKKO 3. Laskevan työllisyyden ammattiryhmät.

Toimiala	Toimialan työllisyyden väheneminen vuodesta 2004 vuoteen 2020
Metsätalous ja – teollisuus	- 1338
Metallien ja metallituotteiden valmistus	- 428
Maanpuolustus ja järjestystoimi	- 346
Julkinen hallinto ja pakollinen sosiaalivakuutustoiminta	- 227
Sähkö-, kaasu- ja vesihuolto	- 53

Aikuisopiskelu aktiivista

Tilastokeskuksen koulutustasomittain² vuodelta 2004 kertoo, että Kanta-Hämeen koulutustaso on maan keskiarvoa alaisempi (kuva 3). Maakunnassa on monipuolinen aikuiskoulutustarjonta lukuun ottamatta yliopistokoulutusta. Alueella on aktiivisesti osallistuttu toisen asteen ammatilliseen tutkintoon johtavaan koulutukseen, tutkintoon johtavaan ammattikorkeakoulutukseen ja vapaan sivistystyön järjestämään koulutukseen. Neljällä kymmenestä kantahämäläisellä on toisen asteen ammatillinen koulutus. Perusasteen jälkeistä tutkintoa oli vailla 25–64 vuotiaista 25 %. Ammattikorkeakouluopiskeluun kantahämäläiset aikuiset osallistuivat väestösuuttaan aktiivisemmin. Aluetta leimaa vahva asema erityisesti ammatillisessa opettajankoulutuksessa, nimittäin joka kolmas Manner-Suomen opettajankoulutukseen osallistuva opiskeli Kanta-Hämeessä. (OPM 2007, 16–28.)

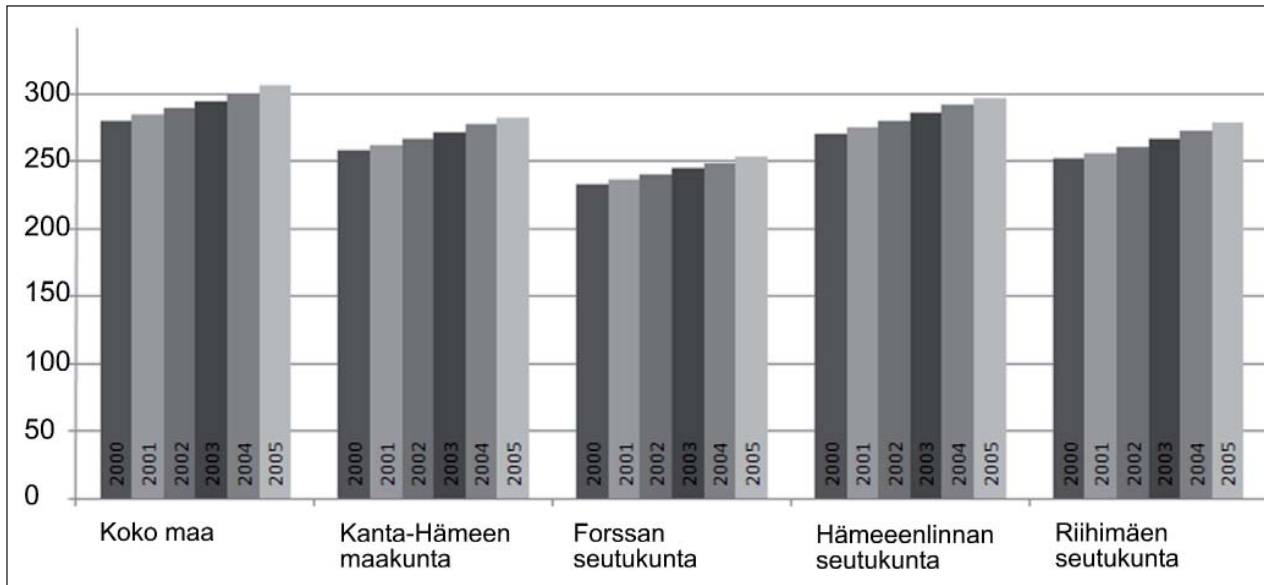

KUVA 3. Työikäisen aikuisväestön koulutusrakenne Kanta-Hämeessä vuonna 2005 (Tilastokeskus 2006).

Koulutustaso nousussa

Seutukunnittain tarkasteltuna maakunnassa koulutustaso on kasvanut tasaisesti vuodesta 2000 vuoteen 2005 mennessä. Korkeinta se on ollut Hämeenlinnan seutukunnassa ja matalinta Forssan seutukunnassa (kuva 4).

² Väestön koulutusrakenne -tilastossa väestön koulutustasoa mitataan perusasteen jälkeen suoritetun korkeimman koulutuksen keskimääräisellä pituudella henkeä kohti. Esimerkiksi koulutustasoluku 246 osoittaa, että teoreettinen koulutusaika henkeä kohti on 2,5 vuotta peruskoulun suorittamisen jälkeen. Väestön koulutustasoa laskettaessa perusjoukkona käytetään 20 vuotta täyttäneitä väestöä. Mitä suurempi mittainluku oli, sitä korkeampi oli koulutustaso.

KUVA 4. Kanta-Hämeen seutukuntien koulutustason kehitys vuosina 2000-2005 (Tilastokeskus 2006).

Vuonna 2004 toisen asteen tutkintoon johtavassa koulutuksessa (ammattillinen perustutkinto, ammattitutkinto, erikoisammattitutkinto) osallistumisaktiivisuus ylittyi alueella, Manner-Suomen luku oli 3,6 % työikäisestä väestöstä kun taas Kanta-Hämeessä luku oli 3,9 %. Koulutuksen sijaintimaakunnan mukaan tarkasteltuna alueen merkitys toisen asteen tutkintotavoitteisen koulutuksen järjestäjänä korostuu. Tämä johtuu siitä, että alueella järjestetään paljon valtakunnallista koulutusta erityisesti tekniikan, liikenteen sekä luonnonvara- ja ympäristöalalla. Vapaan sivistystyön osalta koulutustarjontaa käytettiin hyväksi alueella keskimääräistä enemmän. (OPM 2007, 29–31.)

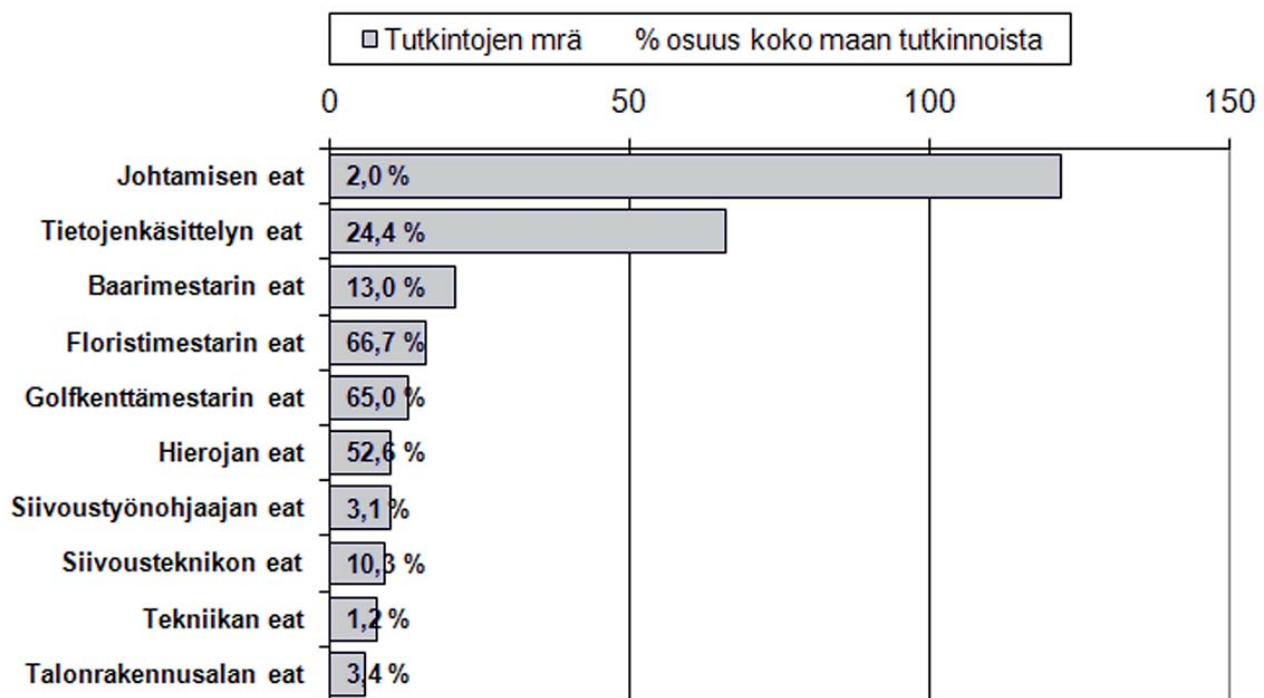
TAULUKKO 4. Ammatilliseen tutkintoon johtavassa koulutuksessa olevat Kanta-Hämeessä vuonna 2004 – opiskelijat asuinmaakunnan mukaan suhteutettuna Manner-Suomeen (OPM 2007:25, 24).

Tutkintoon johtava koulutus(25-64v.)	Aikuiskoulutukseen osallistuneita Kanta-Hämeessä v 2004	Luku suhteutettuna Manner-Suomeen
Ammatillinen perustutkinto, ops	373	3 %
Ammatillinen perustutkinto, näyttö	1093	3 %
Ammattitutkinto	1338	3 %
Erikoisammattitutkinto	664	4 %

Lähes puolet uusista opiskelijoista aikuisten ammatillisessa peruskoulutuksessa vuonna 2005 opiskeli tekniikan ja liikenteen koulutuslalla. Opiskelijamäärä kasvoi vuodessa 110 opiskelijalla. Lisäystä oli myös matkailu-, ravitsemis- ja talousalan opiskelijoiden määrässä. Luonnonvara- ja ympäristöalan uusissa opiskelijamäärissä tapahtui vähenemistä yli 50 %. (OPM 2007, 35.)

Oppisopimuskoulutuksen osuuksissa alueella oli kasvua vuodesta 2004. Vuonna 2005 ammatillisten perustutkintojen määrä näyttötutkintoina tai oppisopimuskoulutuksena oli kasvanut 22 %. Kasvua oli sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan sekä matkailu-, ravitsemis- ja talousalan sekä luonnonvara- ja ympäristöalan tutkinto määrissä. Koulutukset luonnontieteiden ja kulttuurialan perustutkinnoissa olivat vähäisiä. Valtakunnallisessa tarkastelussa vuosina 2004 ja 2005 uusien opiskelijoiden lukumäärä kasvoi ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa. Vuonna 2005 lähes puolet opiskelijoista aloitti opiskelut tekniikan ja liikenteen koulutuksissa. Opiskelijamäärien kasvua oli myös yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalla sekä sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla. Eniten tutkintoja suoritettiin tekniikan ja liikenteen alalla. Lähes samaan määrään päästiin yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon aloilla. Kasvua tapahtui vain edellä mainituilla koulutusaloilla, muilla ammattialoilla tapahtui vähenemistä vuodesta 2004. (OPM 2007, 36–38.)

Suosituimmat suoritettut erikoisammattitutkinnot Kanta-Hämeessä olivat johtamisen-, tietojenkäsittelyn- ja baarimestarin erikoisammattitutkinnot (kuva 5). Kanta-Hämeessä suoritetaan valtakunnallisesti tarkasteltuna floristi- ja golfkenttämestarin erikoisammattitutkinnoista kaksi kolmasosaa ja johtamisen erikoisammattitutkintoja lukumääräisesti eniten.

KUVA 5. Suosituimmat erikoisammattitutkinnot Kanta-Hämeessä vuosina 2002–2005.

Alueen ammatti- ja erikoisammattitutkintoon tähtäävien opintojen kohdalla oli selkeää kasvua. Puolet opiskelijoista aloitti opintonsa tekniikan ja liikenteen alalla kun taas opiskelijamäärät putosivat matkailu-, ravitsemis- ja talousalan uusien aloittavien opiskelijoiden kohdalla. Eniten tutkintoja suoritettiin tekniikan ja liikenteen alalla sekä yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalla. (OPM 2007, 41–44.)

TAULUKKO 5. Ammattikorkeakoulututkintoon johtavassa koulutuksessa olevat Kanta-Hämeessä vuonna 2004 – opiskelijat asuinmaakunnan mukaan suhteutettuna Manner-Suomeen (OPM 2007:25, 24).

Tutkintoon johtava koulutus (25-64v.)	Aikuiskoulutukseen osallistuneita Kanta-Hämeessä v 2004	Luku suhteutettuna Manner-Suomeen
Ammattikorkeakoulututkinto, aikuiskoulutus	683	4 %
Ammattikorkeakoulututkinto, nuorten koulutus	820	3 %
Ylempi ammattikorkeakoulututkinto	33	5 %

Ammattikorkeakouluopintojen osalta opiskelijatilastojen tarkastelu tapahtuu läsnä olevien opiskelijoiden mukaan asuinpaikkakunnittain (taulukko 5). Maakunnittain tehtävässä tarkastelussa Kanta-Hämeen luvuisa näkyy se, että alueella on panostettu aikuiskoulutukseen. Vuonna 2005 ammattikorkeakoulujen aikuisille suunnatussa aikuiskoulutuksessa saavutettiin valtakunnallisesti huippulukuja uusien opiskelijoiden määrässä, vaikkakin Kanta-Hämeessä uusien opiskelijoiden määrä oli vähentynyt vuodesta 2004 vuoteen 2006 mennessä. Tekniikan ja liikenteen osuus oli 43 % aloituspaikoista. Suoritettujen ammattikorkeakoulututkintojen osuudessa oli laskua; suurin pudotus oli tekniikan ja liikenteen alan tutkinnoissa, vaikka kuitenkin suoritettujen tutkintojen osuus oli 41 % kaikista tutkinnoista. Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot ovat käynnistyneet vuonna 2005 maakunnassa ja vuonna 2006 yhteensä 101 opiskelijaa aloitti ko. opinnot kolmessa eri koulutusohjelmassa. Suosituin ala oli tekniikan ja liikenteen koulutusala. (OPM 2007, 48–54.)

TAULUKKO 6. Yliopistotutkintoon johtavassa koulutuksessa olevat Kanta-Hämeessä vuonna 2004 – opiskelijat asuinmaakunnan mukaan suhteutettuna Manner-Suomeen (OPM 2007, 24).

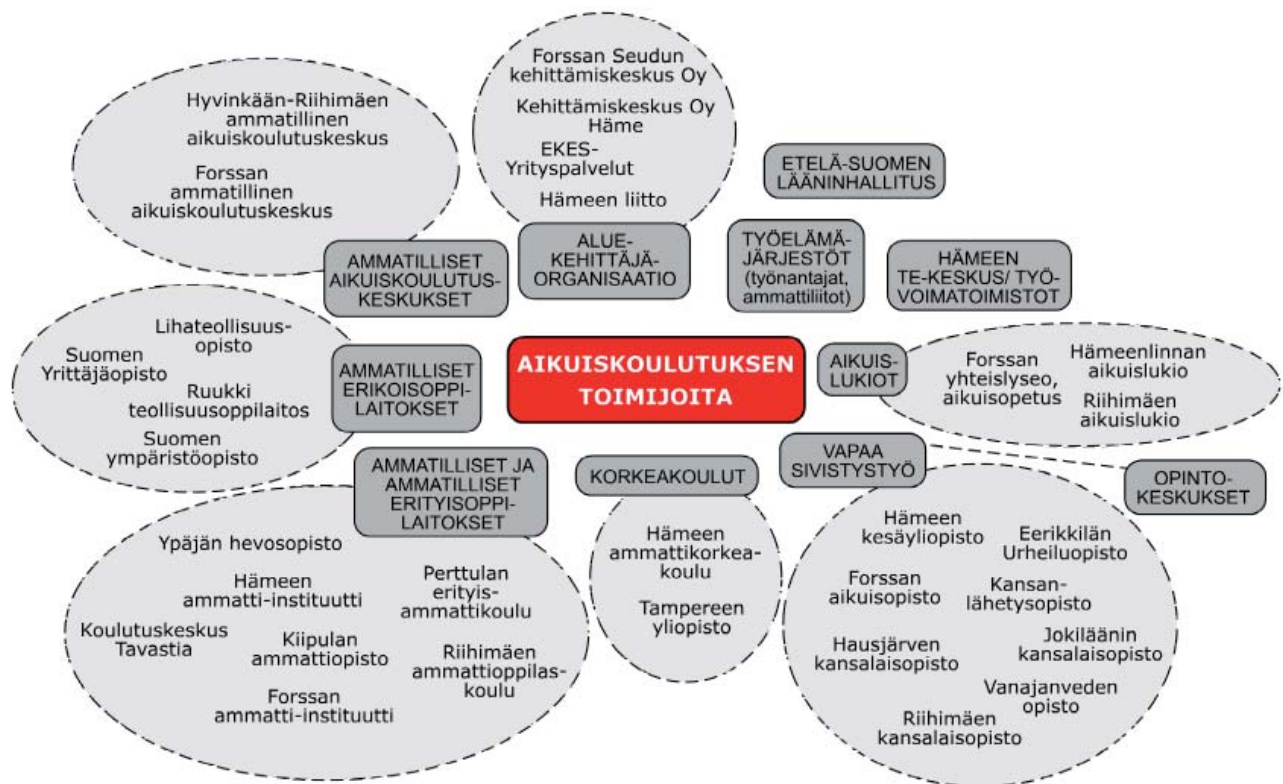
Tutkintoon johtava koulutus (25-64v.)	Aikuiskoulutukseen osallistuneita Kanta-Hämeessä v 2004	Luku suhteutettuna Manner-Suomeen
Lääkärien erikoistumiskoulutus	59	2 %
Lisenssiaattitutkinto	67	2 %
Tohtorin tutkinto	214	1 %

Tutkintotavoitteinen yliopistokoulutus kohdentui vain humanistisen ja kasvatustieteiden koulutukseen, sillä alueella annetaan opettajankoulutusta Samalla alalla myös lisensiaatin ja tohtorin tutkintojen määrää uusien opiskelijoiden kohdalla kasvoi (taulukko 6). Suoritettujen tutkintojen osuus kasvoi vuodesta 2004 vuoteen 2005 neljällä tutkinnolla. (OPM 2007:25, 55–61.)

Työikäisen väestön osallistuminen vapaan sivistystyön koulutuksiin on ollut Kanta-Hämeessä aktiivista. Vuonna 2004 näihin osallistui alueen aikuisväestöstä 33,7 %. Alueen lukua ovat olleet nostamassa liikunnan koulutuskeskuksen ja kesäyliopiston korkeat osallistumisasteet. Opetusta on annettu yli 60 000 tuntia, joista kaksi kolmasosa on sijoittunut kulttuurin koulutusalueelle. Kansanopistossa on järjestetty aktiivisesti humanistista ja kasvatustieteiden koulutusta. Liikunnan koulutuskeskuksessa järjestetään sekä vapaaseen sivistystyöhön että ammatilliseen koulutukseen lukeutuvaa opetusta. Puolet kesäyliopiston järjestämästä koulutuksesta on suuntautunut sosiaali-, terveys- ja liikunta-alueelle. (OPM 2007:25, 63–66.)

Aikuiskoulutuksen oppilaitos- ja järjestäjäverkosto Kanta-Hämeessä

Vuonna 2006 alueella oli Tilastokeskuksen luokituksen mukaan 21 aikuiskoulutuksen järjestäjää (liite 2); näistä seitsemän oli yksityistä, kuusi kunnallista ja kuusi kuntayhtymää. Valtio omistaa kaksi oppilaitosta. Aikuiskoulutusta järjestävistä oppilaitoksista kolme oli aikuislukioita tai lukioiden aikuislinjoja, kuusi ammatillista oppilaitosta, kaksi ammatillista erityisoppilaitosta, kaksi ammatillista erikoisoppilaitosta, kaksi ammatillista aikuiskoulutuskeskusta, yksi ammattikorkeakoulu, yksi liikunnan koulutuskeskus, kaksi kansanopistoa, kuusi kansalaisopistoa, yksi kesäyliopisto ja yksi muu oppilaitos Osalla oppilaitoksista on useita toimipisteitä samalla paikkakunnalla, näitä ei ole merkitty liitteenä olevaan karttaan erikseen (liite 3). Lisäksi Kanta-Hämeessä toimii muualla kotipaikkaansa pitävien oppilaitosten toimipisteitä. (Etelä-Suomen lääninhallitus 2007.)

KUVA 6. Kanta-Hämeen aikuiskoulutuksen toimijoita vuonna 2007.

Muutosvoimat muovaavat oppilaitosverkostoja

Osaamisen eri ulottuvuudet (tiedot, taidot, asenteet, verkostot ja laatu) ovat osa kilpailukykyä ja hyvinvoinnin perustaa. Koulutusjärjestelmillä on vahva rooli oppimisen tukemisessa, mutta sitä rakennetaan tulevaisuudessa monin eri keinoin. Teknologia valjastetaan palvelemaan oppimista eri ympyröissä. Oppimisen

---

organisaatioiden on profiloitettava alueellisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti. Tuloksia syntyy verkostokumppanien yhteistyöllä. Koulutusjärjestelmän menestys perustuu opettajien hyvään ammattitaitoon. Tulevaisuudessa oppimisprosessin tukeminen ja henkilökohtainen ohjaus korostuu. Opettajan työtehtäviä ovat tukemassa uudet tietoteknologioihin perustuvat työkalut ja opettaja voi olla yrittäjämäisesti toimiva verkostokumppani. (EK 2006, 4.)

Koulutuksen toimintaympäristö on Helakorven (2005, 131–133) mukaan monella tapaa muutoksessa. Postmodernin tietoyhteiskunnan koulutukseen vaikuttavat yleismaailmalliset kehityslinjat:

1. Asiakaslähtöinen toiminta
2. Uudet tiedon ja oppimisen käsitykset
3. Oppilaitoksen sisäisen toiminnan uudistuminen
4. Oppisisältöjen uudistuminen
5. Tietotekniikan laaja hyväksikäyttö
6. Oppilaitosten keskinäinen yhteistyö
7. Oppilaitosten päätösvallan lisääntyminen, tulosvastuullisuus
8. Oppilaitospohjan omistuspohjan yhtenäistäminen
9. Kansainvälinen yhteistyö
10. Uusi maailman- ja ihmiskuva.

Koulutuskenttä on hakemassa uusia uria tulevaisuuslähtöisesti ja koulutuspolitiikan tavoitteena on, että koulutus on mukana kehittämässä työelämän ja yhteiskunnan muutoksia. Koulutus ja oppiminen eivät tapahdu pelkästään koulussa vaan tavoitellaan innovatiivista verkostokoulua. Tällainen toiminta on tulevaisuussuuntautunutta ja sopii elinikäisen oppimisen ideologiaan. (Helakorpi 2005, 135.)

Verkostoitumisen myötä oppilaitoksen asema koulutusverkostossa yleensä selkenee verkostoitumiseen liittyvän suuremman erikoistumisen johdosta. Verkostojen avulla luodaan yhteyksiä ja verkostojen verkkoja. Oppilaitosten verkostoituminen edellyttää selkeää verkostoideaa, jossa kaikki osapuolet hyötyvät. Se vaatii uutta ajattelua ja kärsivällisyyttä, ja kestää aikansa nähdä tulokset. Hyvät viestintä- ja tietotekniset sovellukset ovat perusedellytyksiä verkoston tuloksekkaalle toiminnalle. (Helakorpi 2005, 146.)

Opetusministeriö on käynnistänyt ammatillisen koulutuksen vauhdittamisen hankkeen. Sen tavoitteena on vauhdittaa koulutuksen järjestäjien ja opetusministeriön välistä prosessia ammatillisen koulutuksen järjestäjäverkoston kehittämisessä. Tavoitteena on muodostaa etupäässä alueellisia ammattiopistoja tai muutoin vahvoja ammattiopistoja, joissa ovat edustettuina koulutuksen järjestäjän kaikki koulutustoiminnot. Ammattiopistostrategia edellyttää ammatillisen koulutuksen järjestäjien organisoitumista uudelleen. Toiminta kattaa sekä nuorten että aikuisten koulutuksen. Opetusministeriö suosittaa alueellisten ammatillisen koulutuksen järjestäjäverkoston kokoamista kunta- ja palvelurakennemuutoshankkeen ja ammattiopistostrategian tavoitteiden saavuttamiseksi viimeistään vuodesta 2012 lähtien. Kanta-Hämettä koskien ministeriö suosittaa seuraavia toimenpiteitä:

-
- Kanta-Hämeen alueelle muodostetaan koulutuksen järjestäjäorganisaatio, joka kootaan Lounais-Hämeen ammattilaisen koulutuskuntayhtymän, Forssan kaupungin ja Hämeenlinnan seudun koulutuskuntayhtymän ammatillisesta koulutuksesta
  - Lounais-Hämeen ammatillisen koulutuksen metsäalan koulutus siirretään osaksi Hämeen ammatillisen korkeakoulutuksen kuntayhtymän luonnonvara-alan koulutusta
  - Hyvinkään ja Riihimäen talousalueelle muodostetaan osakeyhtiöpohjalta alueellinen ammattiopisto, joka kootaan Hyvinkää–Riihimäen seudun ammattikoulutussäätiön, Hyvinkään kaupungin ja Riihimäen seudun ammattioppilaitoksen kuntayhtymän koulutustoiminnasta
  - Valkeakosken seudun ammatillisten oppilaitosten kuntayhtymän toiminta kootaan joko osaksi Pirkanmaan koulutuskonsernia tai Kanta-Hämeen alueelle muodostettavaa koulutuksen järjestäjäorganisaatiota
  - Harjun Oppimiskeskus Oy:n koulutustehtävä yhdistetään Kotkan–Haminan seudun koulutuskuntayhtymään tai harjun Oppimiskeskus Oy:n ja Hevosopisto Oy:n ammatillinen koulutus yhdistetään
  - Perttulan erityisammattikoulu yhdistetään 1.1.2009 lukien ensisijaisesti osaksi ammatillisen erityisopetuksen järjestäjäorganisaatiota. (Opetusministeriö 2007b.)

Aikuiskoulutustarpeita ennakoidaan

Alueellisen aikuiskoulutuksen tarvetta ennakoidaan Kanta-Hämeen toimialojen kehityksen, ammatti- ja ikärakenteen muutoksen sekä tavoitteellisten koulutus- ja osaamistasojen muutoksien perusteella. Aikuiskoulutuksen tarve on kasvamassa muun muassa koulutustason nostamisen, työn ja osaamisen muutoksen sekä yritysten kilpailukyvyn nostamisen perusteella. Ammatillisesti suuntautuneen aikuiskoulutuksen kysynnän uskotaan kasvavan huomasti ja näin ammatillisen koulutuksen tulisi tarjota ammattiosaajia eri aloille.

Hämeen maakuntahallitus (20.8.2007) on ottanut kantaa koulutustarjonnan alueellisiin tavoitteisiin vuodelle 2012. Lausunnossa kiinnitetään huomiota siihen, että lähes viidennes alueen työllisistä käy työssä maakunnan rajojen ulkopuolella. Tätä ei ole huomioitu Opetushallituksen koulutuksien aloituspaikkalaskelmien perusteissa. Maakunnan väestön maan keskiarvoa alhaisempi koulutustaso ja useat valtakunnalliset opin-toalat tulee ottaa huomioon koulutustavoitteiden määrittelyssä. Aikuiskoulutuksen merkitystä pitää lisätä niillä aloilla, jotka eivät houkuttele nuoria, kuten puhdistuspalvelualalla, metallialalla ja metsäalalla sekä vanhustenhoidossa. Maakunnan tavoitteena on myös lisätä ammattikorkeakoulun aikuiskoulutusvolyyymia. (Hämeen liitto 2007.)

Vuosittain TE-keskusalueella toteutetaan työvoima- ja koulutustarvehaastatteluja valituilla toimialoilla. Yrityshaastatteluissa kootaan tietoa muun muassa yritysten ennakoimasta työvoiman tarpeesta, koulutustarpeesta, osaamistarpeen muutoksista ja suhdannenäkymistä. Työvoima- ja koulutustarvetutkimus palvelee työvoimatoimistoja ja TE-keskusta koulutustarjonnan ja alueen strategisen kehittämisen suunnittelussa. (Paakkunainen 2004, 1.)

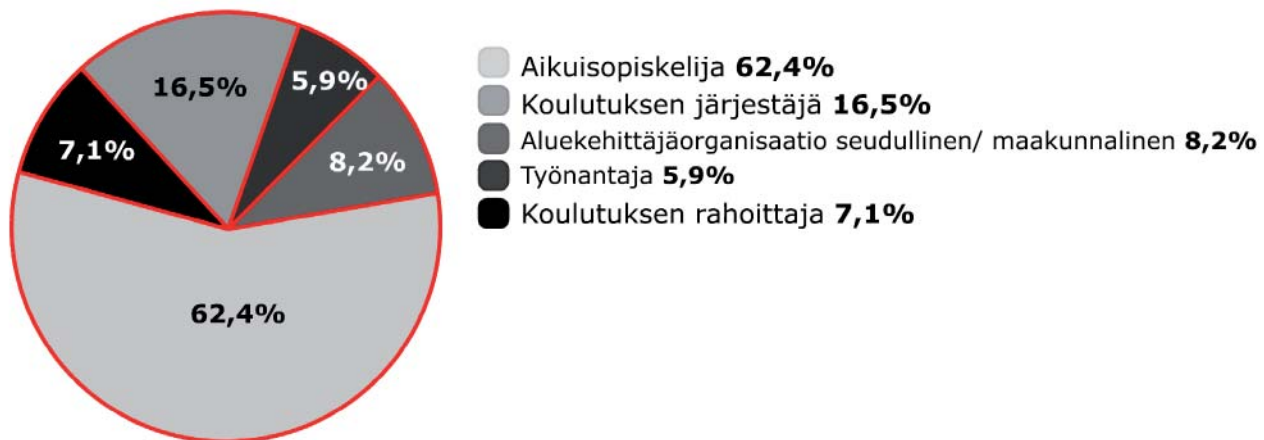
4 Nykytilan analysointi siivittää kehittämistä

KUVA 7. Nykytilan analysointi.

Hämeen aikuiskoulutuksen kehittämishankkeeseen sisältyi nykytilan analysointi, joka toimi strategiatyön pohjana. Tavoitteena oli kehittyvä prosessi, jossa tiedonhankinta ja suunnittelu etenivät rinnakkain. Kanta-Hämeen aikuiskoulutuksen nykytilan selvitys toteutettiin 28.8.–14.9.2007 välisenä aikana. Selvitystyön pohjaksi tehtiin aikuiskoulutusta järjestävien asiantuntijoiden teemahaastattelukierros keväällä 2007. Teemahaastattelujen tavoitteena oli luoda viitekehys nykytila-analyysille ja siihen osallistui puolet eli 12 alueen aikuiskoulutuksen järjestäjää eri koulumuodoista.

Nykytila-analyysia täydennettiin kyselyllä 1.–14.9.2007 ja siihen vastasi 88 aikuiskoulutuksen toimijaa alueelta. Kysely suunnattiin viidelle aikuiskoulutuksen toimijaryhmälle (kuva 8). Vastaajaryhmä valittiin aikuiskoulutuksen olennaisten toimijaryhmien perusteella. Tavoitteena oli saada mahdollisimman paljon vastauksia. Vastausprosenttia ei voi määrittellä, sillä aikuisopiskelijoille lähti avoin linkki kyselyyn.

KUVA 8. Kanta-Hämeen aikuiskoulutuksen nykytilan kyselyyn vastanneiden jakauma

Kysely sisälsi Kanta-Hämeen aikuiskoulutuksen nykytilaan liittyvän SWOT-analyysin, jossa kartoitettiin vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia ja uhkia (kuva 9). Analyysin vaihtoehtojen taustalla oli AITO-ohjelmatyön johtopäätelmät vuodelta 2005 sekä kevään 2007 koulutuksen järjestäjien teemahaastattelut.

Kokonaisuutena tarkastellen analyysissä tuli esille selkeästi koulutuksen järjestäjien ja työelämän yhteistyön lisäämisen toiveet. Kanta-Hämeen aikuiskoulutuksen kehittämistarpeiksi nousi selvästi yhteistyön kehittäminen. Koulutusorganisaatioiden tulee profiloitua ja löytää omat ydinosamisalueet. Koulutuksen ja työelämän yhteistyötä tulee tarkastella kokonaisuutena ja vastavuoroisena toimintana. Pienyritykset odottavat koulutuksen toteuttamiselta joustavia toteutusmalleja ja räätälöityjä kokonaisuuksia palvelemaan pieniä kohde-ryhmiä. Kolmen talousalueen ja seutukunnan sisällä yhteistyön kehittäminen koetaan tärkeäksi. Opintojen saatavuuteen ja joustaviin opiskelumuotoihin toivotaan parannusta.

Vastaajaryhmittäin tarkasteltuna kaikki pitivät alueen **vahvuutena** monipuolista koulutustarjontaa. Opiskelijat pitivät alueen aikuiskoulutuksen vahvuutena lisäksi koulutuksen työelämälähtöisyyttä. Vahvuuksina he pitivät myös alueen koulutustarjonnan monipuolisuutta ja valtakunnallista koulutustarjontaa. Aluekehittäjien mielestä vahvuutena oli valtakunnallisessa kehittämisessä mukana oleminen. Työnantajien vastauksissa korostuivat alueen erikoisosaamisalueet, kun taas koulutuksen rahoittajien mielestä yleensä vahvuutena oli Hämeenlinnan imago vahvana koulutuskapunkina.

Opiskelijat kokivat **heikkouksina** henkilökohtaistamisen ontumisen sekä yhteistyön puuttumisen eri koulutusmuotojen välillä. Koulutuksen järjestäjät kokivat heikkouksina myös yhteistyön puutteen sekä liiallisen kilpailun koulutuksista. Rahoittajien edustajat nostivat heikkouksina esille yhteistyön puutteen, koulutuksen hajallaan olemisen sekä opintojen henkilökohtaistamisen toimimattomuuden. Aluekehittäjien näkökulmasta heikkouksina pidettiin liiallista kilpailua koulutuksista, ja työnantajien mielestä koulutus ja työelämä eivät kohtaa.

Kaikki vastaajaryhmät pitivät **mahdollisuuksina** täydennyskoulutuksen kehittämistä sekä lisäksi työnantajat toivoivat osaavan työvoiman saatavuuteen panostusta. Aluekehittäjien mielestä tulisi hyödyntää alueen sijaintia paremmin, sillä maakunta sijaitsee lähellä suuria keskuksia.

Vahvuudet	Heikkoudet
<ul style="list-style-type: none"> ▪ alueella on monipuolinen koulutustarjonta ▪ alueen koulutustarjonta on työelämälähtöistä ▪ oppilaitosten koulutustilat ja -laitteet ovat hyviä ▪ alueen aikuiskouluttajat ovat päteviä ja ammattitaitoisia ▪ opintojen oppimisympäristöt ovat monimuotoisia ja joustavia ▪ alueella vahvat erikoisosaamisalueet koulutustarjonnassa 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ yhteistyö eri koulutusmuotojen kesken on vähäistä ▪ koulutus ja työelämä ei välttämättä kohtaa (tarve ja koulutuksen kohdentaminen) ▪ maakunnasta puuttuu yliopisto ▪ aikuisopiskelun henkilökohtaistaminen / yksilöllistäminen ontuu ▪ aikuisille suunnatusta koulutuksesta on vaikea löytää tietoa ▪ koulutus on hajallaan (esim. monella eri paikkakunnalla/ yksikössä)
Mahdollisuudet	Uhat
<ul style="list-style-type: none"> ▪ maakunnan sijainti on keskeinen (lähellä suuria keskuksia) ▪ täydennyskoulutuksen saralla on kehittämismahdollisuuksia ▪ alueen koulutuksen järjestäjillä on pitkäkestoisia asiakassuhteita alueen työelämän kanssa ▪ aikuiskouluttajien osaamistasoa voidaan nostaa johdonmukaisesti ▪ väestön koulutus- ja osaamistason nostaminen ▪ opintojen nivelvaiheita ja opintoaikoja parannettava työvoiman riittävyyden turvaamiseksi 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ aikuiskoulutuksen tiedotus on hajallaan ▪ koulutusmalleja ei ole riittävästi yksilöllistetty/ henkilökohtaistettu ▪ työelämän erityisosaajia ei hyödynnetä riittävästi aikuiskoulutuksessa ▪ koulutustarjonnan liika kirjo ▪ opettajien heikko työelämä tietous ▪ ikärakenteen muutoksesta johtuva riittävän työvoiman saannin turvaaminen

KUVA 9. Kanta-Hämeen aikuiskoulutuksen nykytila vuonna 2007

Uhkiin pitää vastata kehittämistoiminnalla, jolloin aikuisopiskelijoiden mielestä työelämää tulee hyödyntää paremmin koulutuksien toteutuksissa. Koulutuksen rahoittajat ja työnantajat toivovat yksilöllisten koulutusmallien kehittämistä. Aluekehittäjien mielestä uhkia torjutaan tiedottamisen kehittämisellä ja opettajien työelämä tietouden lisäämisellä. Koulutuksen järjestäjien vastauksissa nousi esille aikuiskoulutuksesta tiedottaminen, koulutuksen saavutettavuuden kehittäminen ja osaavan työvoiman riittävän saannin turvaaminen.

Oppilaitosten yhteistyötä toivotaan edistettävän yhteisesti määritellyillä maakunnan strategisilla painopisteillä sekä työnjaolla oppilaitosten kesken. Alueella on ollut pyrkimyksiä hankkeiden avulla kehittää yhteistyöverkostoa, mutta rahoituksen päätyttyä toiminta on lakannut. Alueellisen koordinoinnin kehittämisen koet-

---

tiin edistävän toimintaa yhteisen päämäärän hyväksi. Myös alueellisen aikuiskoulutuksen neuvottelukunnan perustamista toivottiin.

Lähes puolet vastaajista oli siltä mieltä, että koulutuksesta on riittävästi tietoa saatavilla. Aikuiskoulutuksen markkinoinnin kehittämistoimiksi nousi aikuiskoulutuksen portaalin rakentaminen verkkoon, koulutusorganisaatioiden www-sivujen parantaminen sekä lehtimainonnan lisääminen. Markkinoinnin toivottiin olevan kokonaisuus eikä vain yksittäinen toimenpide. Myös koulutusorganisaatioiden yhteismarkkinointia toivottiin lisäävän alueellisesti ja valtakunnallisesti.

Vuonna 2005 valmistuneessa Kanta-Hämeen aikuiskoulutuksen alueellisessa toimenpideohjelmassa todettiin alueella olevan koulutusaloja kilpailua. Nykytilan selvityksen perusteella kilpailluimmat koulutusalat Kanta-Hämeessä olivat:

- tietotekniikan koulutus yrittäjäkoulutus
- lyhytkestoinen täydennyskoulutus
- ohjaava koulutus (valmentava)
- maahanmuuttajakoulutus
- liiketalousalan koulutukset.

Työelämäyhteistyön lisääminen on tullut esille monissa eri foorumeissa, minkä takia selvityksessä haluttiin tiedustella asiaa alueen työelämän edustajilta ja aluekehittäjiltä. Selkeä viesti oli, että koulutustarjontaa tulee suunnitella työelämän edustajien kanssa. Ennakointihankkeet ovat välineenä koulutussuunnittelussa. Myös yhteistyösuhteiden kehittämistä esitettiin alueen koulutusorganisaatioiden, koulutusten rahoittajien ja työnantajien välillä. Koulutukselta vaaditaan nopeaa reagointikykyä, innovatiivisuutta, yhteistyöhalukkuutta ja yhdessä toteuttamista.

Nykytilan analysoinnissa on tarkasteltava tilanteeseen vaikuttavia historiallisia tapahtumia. Nykytilan arviointiin vastaajien mielestä vaikuttivat rakenteelliset uudistukset ja yhdistymiset oppilaitoskentällä. Vanha ja uusi hallitusohjelma ovat tuoneet muutoksia aikuiskoulutuksen kenttään sekä työvoimakoulutuksen hankintojen uudistumiseen. Tieto aikuiskoulutuksen uudelleen organisoitumisesta on vaikuttanut nykytilan arviointiin. EU:n hankerahoituksen tuomat muutokset ovat muuttaneet koulutustoimintaa. Liikenneyhteyksien eriarvoisuus seutukuntien kesken koettiin heikkoutena.

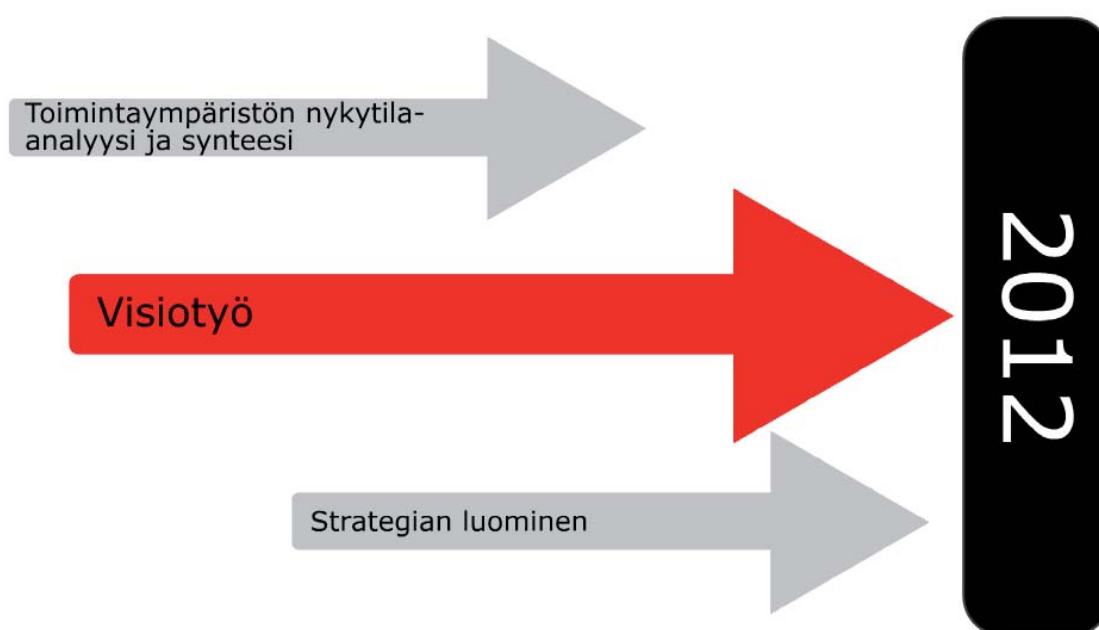

---

5 Kanta-Hämeen aikuiskoulutuksen visiolla vuoteen 2012

"Häme on aktiivinen osa eteläistä Suomea: maailmalle markkinoitu, tunnettu ja helposti saavutettavissa."

Häme 2030

KUVA 10. Visiotyö.

Maakunnan vision työstäminen aloitettiin keväällä 2007. Visiotyöryhmään oli kutsuttu alueen aikuiskoulutuksen visionäärejä, joilta odotettiin näkemyksellisiä ja innovatiivisia ajatuksia. Elämänmakuista visiota suunniteltiin erilaisten metaforien avulla Hämeenlinnan kaupunkipuiston maisemissa kesäkuussa 2007. Visiokävelyn tuloksena saatiin aikaan joukko näkemyksiä kantahämäläisestä aikuiskoulutuksen kuvasta. Työskentely jatkui verkkopohjaisessa ympäristössä ja sitä hiottiin syyskuussa ohjausryhmän kanssa. Periaatteena oli, että yhdessä luodun vision tulee antaa suuntaviivat ja osoittaa, mihin halutaan mennä. Visio osoittaa toimijoiden tahtotilaa mukaansatempaavasti ja se määrittelee roolin toimialalla. Toisaalta sen piti sopia organisaatioi-

---

den kulttuuriin ja arvoihin. Kanta-Hämeen aikuiskoulutuksen visio kuvaa sitä, mihin ollaan menossa ja mitä tavoitellaan. Visiota toteuttaessaan alueen aikuiskoulutuksen toimijaryhmät lupaavat omalla toiminnallaan tukea Kanta-Hämeen aikuiskoulutuksen visiota. Verkostoitunut ja korkeatasoinen aikuiskoulutus korostaa alueen vetovoimaa.

" Kanta-Hämeen aikuiskoulutus - laajakaista osaamiseen "

Kanta-Hämeen aikuiskoulutus vuonna 2012 on joustavaa, laajalti tunnettua ja monipuolisesti asiakkaita palvelevaa. Räätelöity, korkeatasoinen ja verkostoitunut aikuiskoulutus edistää maakunnan yritysten, yhteisöjen ja asukkaiden hyvinvointia.

KUVA 11. Kanta-Hämeen aikuiskoulutuksen visio vuodelle 2012.

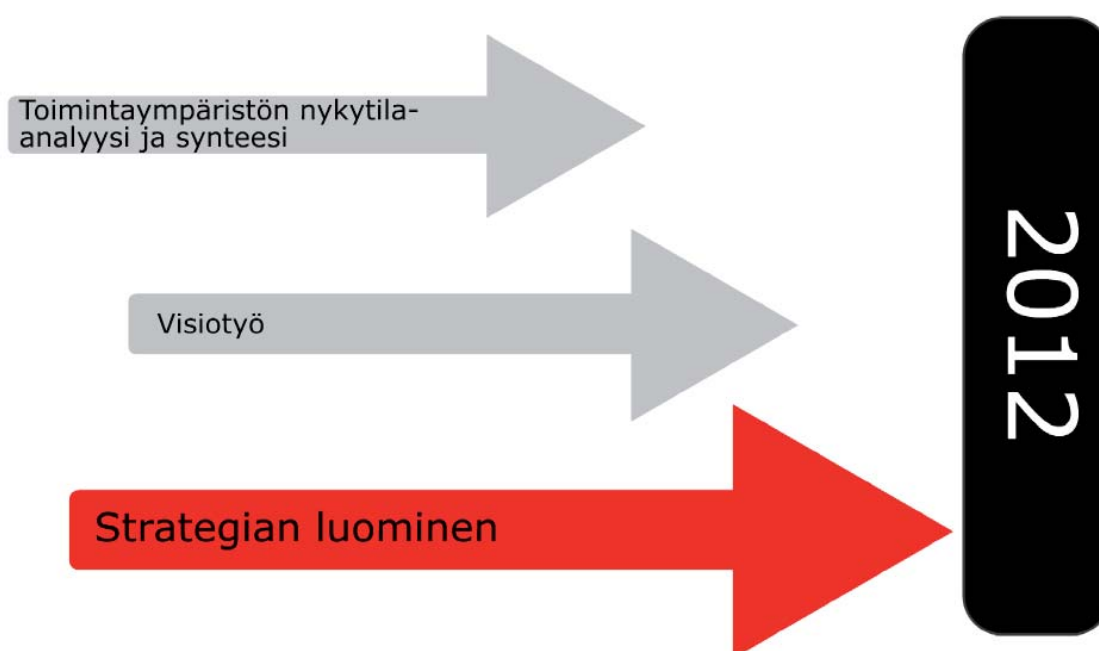

---

6 Aikuiskoulutusstrategiatyön vaiheet

"Häme on vuonna 2030 luova, innovatiivinen ja kestäväällä tavalla kilpailukykyinen toimintaympäristö"

Häme 2030

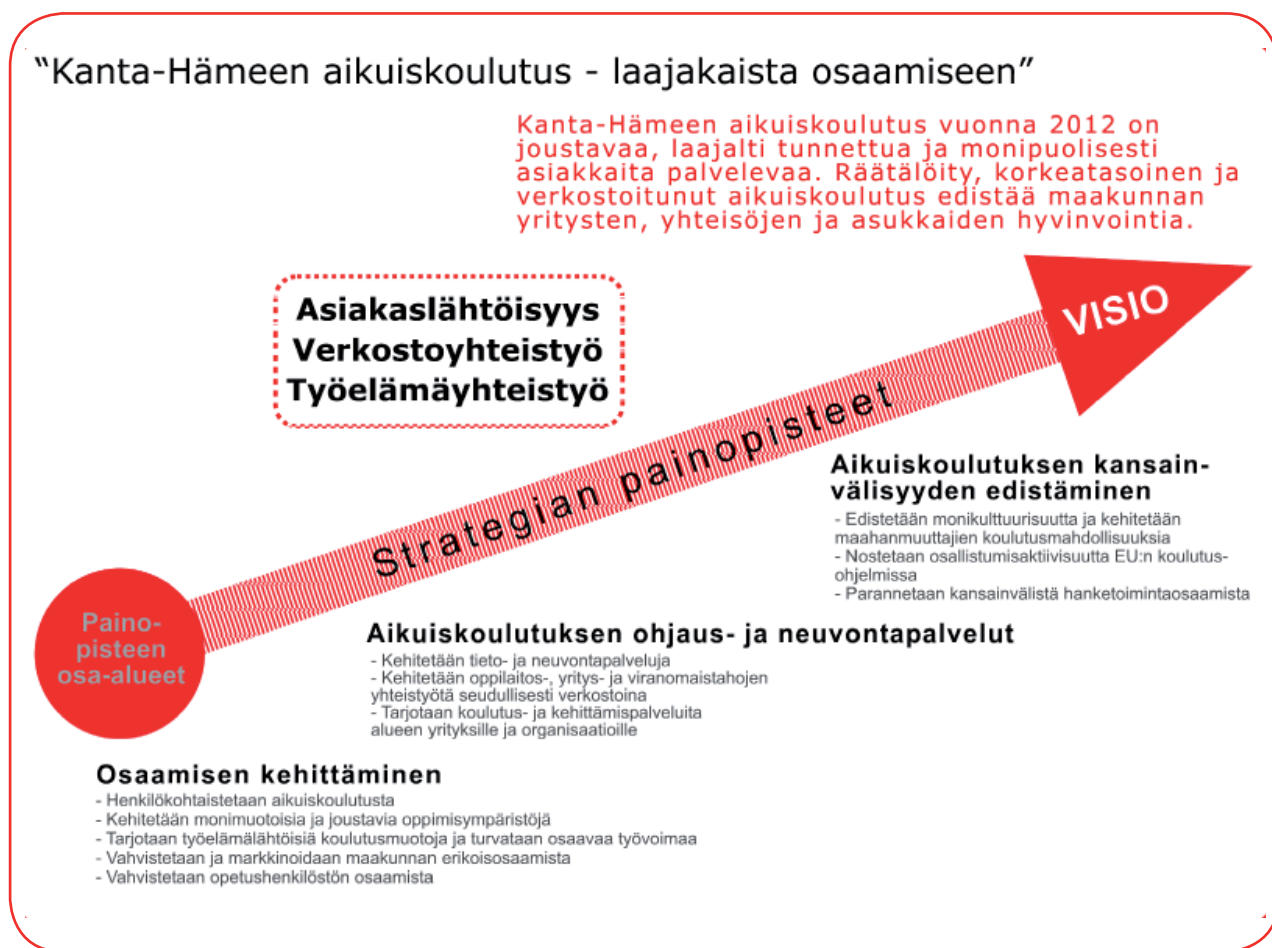
KUVA 12. Aikuiskoulutuksen strategia.

Aikuiskoulutuksen strategiatyöskentely käynnistyi yhdessä nykytila-analyysin valmistumisen kanssa. Strategiatyöryhmä koostui projektin ohjaus- ja projektiryhmästä. Mukana oli keskimäärin 14 jäsentä. Strategiatyöskentelyssä käytettiin erilaisia toiminnallisia ryhmätyömenetelmiä. Työskentelyn vaiheet etenivät nykytilan, haasteiden ja visioinnin kautta strategian painopisteiden määrittelyyn. Lisäksi 1.11.2007 järjestet-

tiin HAMK Ammatillisella opettajakorkeakoululla Aikuiskoulutuksen Areena -tapahtuma, jossa käsiteltiin strategian painopisteiden sisältöjä ryhmätyön menetelmin.

Strategian painopisteillä eväät kehittämiseen

Kuvan 13 mukaisesti voidaan kuvata strategiaproessin lopputulosta. Kuvaan on tiivistetty visiota tukevat strategian painopisteet.

KUVA 13. Kanta-Hämeen aikuiskoulutuksen strategia 2007–2012.

Strategian painopisteet ovat aikuiskoulutuksen ohjaus- ja neuvontapalvelut, osaamisen kehittäminen ja aikuiskoulutuksen kansainvälisyyden edistäminen. Painopisteitä yhdistävinä tekijöinä ovat asiakaslähtöinen toiminta, maakunnallinen verkostoyhteistyö ja kumppanuudet sekä työelämään suuntautuva yhteistyö. Painopisteiden osa-alueet kuvaavat konkreettisia kehittämistoimia strategian toteutumisessa.

TAULUKKO 7. Aikuiskoulutuksen ohjaus- ja neuvontapalvelut.

Osa-alueet	Toimenpiteet	Menestystekijät
Kehitetään tieto- ja neuvontapalveluja	Aikuisopiskelun tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelujen valtakunnallisen kehittämisohjelman toteuttaminen alueellisesti Hakeva toiminta Alueellisen aikuiskoulutusportaalin käynnistäminen ja ylläpitäminen	Tieto-, neuvonta - ja ohjauspalveluiden käytettävyys ja tunnettuus
Kehitetään oppilaitos-, yritys- ja viranomaistahojen yhteistyötä seudullisesti verkostoina	Koulutustarjonnan kehittäminen yhteistyössä Palveluketjujen synnyttäminen	Kehittämishankkeiden toteutuminen Kumppanuuteen ja kehittäjäverkostoon sitoutuminen Riittävän laaja verkostoituminen alueen eri toimijoiden kanssa
Tarjotaan koulutus- ja kehittämispalveluja alueen yrityksille ja organisaatioille	Ohjaus- ja neuvontapalveluiden koordinointi Palveluketjujen synnyttäminen	Työelämän osaamistarpeiden ja koulutustarjonnan kohtaaminen

Aikuiskoulutuksen ohjaus- ja neuvontapalvelut jakautuu kolmeen osa-alueeseen. **Tieto- ja neuvontapalveluiden kehittämiseen** suunnataan valtakunnallisen aikuisopiskelun tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelujen kehittämisohjelman alueellisella toteuttamisella, hakevan¹ toiminnan kehittämisellä sekä aikuiskoulutusportaalien käynnistämällä. Strategian painopisteiden osa-alueiden onnistumiseen vaikuttavat kehitettävien tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden käytettävyys ja tunnettuus maakunnassa.

Oppilaitos-, yritys- ja viranomaistahojen yhteistyön kehittämiseen paneudutaan **seudullisina verkostoina**, joissa toimenpiteinä ovat koulutustarjonnan kehittäminen sekä erilaisten palveluketjujen synnyttäminen. **Aikuiskoulutuksen yhteistyöverkoston** kokoaminen on osa alueen koulutuksen kehittämistä. Ongelmaksi koettu kilpailutilanne alueen koulutuksen järjestäjien kanssa pitää selvittää ja yhteistyötä eri kouluasteiden välillä parantaa. Erityisesti alakohtaista koulutustarjontaa ja suunnittelua tulee tarkastella yhteisesti. Toteutumiseen vaikuttavat kehittämishankkeet, yhteistyöhön sitoutuminen ja verkostoituminen. Yhteistyöverkoston kokoaminen tukee parhaimmillaan myös **aikuiskoulutuksen strategiaan sitoutumista ja sen juurruttamista**. Aikuiskoulutuksen **alueellinen koordinaatio** on suunniteltava järjestelmiä tukevaksi toimintamalliksi

Koulutus- ja kehittämispalveluiden kehittäminen alueen yrityksille ja organisaatioille tapahtuu ohjaus- ja neuvontapalvelujen koordinoinnilla sekä koulutuspalveluketjujen kehittämisellä. Työnantajat odottavat joustavia koulutusmalleja ja opintoaikoja sekä yritysten ja organisaatioiden osaamistarpeisiin pohjautuvia koulutuksia. Yhteistyötä työelämän ja koulutuksen järjestäjien tulee kehittää.

¹ Hakevalla toiminnalla pyritään lisäämään tietoa koulutusmahdollisuuksista ja herättämään kiinnostusta osaamisen kehittämiseen. Hakevaa toimintaa toteutetaan pääosin jalkautumalla oppilaitosten ulkopuolelle.

Erilaisilla **strategisilla kumppanuuksilla** kehitetään koulutustarjontaa vastaamaan alueen työelämän ja yksilöiden osaamistarpeiden kehittämistä. Menestystekijänä on työelämän osaamistarpeiden ja koulutustarjonnan kohtaaminen.

TAULUKKO 8. Osaamisen kehittäminen.

Osa-alueet	Toimenpiteet	Menestystekijät
Henkilökohtaistetaan aikuiskoulutusta	Aiemmin opitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen Henkilökohtaistettujen ja yksilöllisten opiskelupolkujen luominen ja tukeminen	Opintojen henkilökohtaistuminen
Kehitetään monimuotoisia ja joustavia oppimisympäristöjä	Verkko-opetuksen ja -oppimisen aktiivinen hyödyntäminen Uusien teknologioiden innovatiivinen soveltaminen Kehittämishankkeet eri kouluasteiden välillä	Aikuisten riittävät oppimisvalmiudet verkko-oppimiseen Uuden teknologian oppiminen ja omaksuminen Kehittämishankkeiden vaikuttavuus
Tarjotaan työelämälähtöisiä koulutusmuotoja ja turvataan osaavaa työvoimaa	Koulutustarjonnan kehittäminen eri yhteistyötahojen kanssa Oppisopimuskoulutuksen vahvistaminen Ennakointi	Riittävän nopea reagointikyky ja muutosvalmius muuttuvissa tilanteissa
Vahvistetaan ja markkinoidaan maakunnan erikoisosaamista	Yhteismarkkinoinnin kehittäminen Opettajankoulutuksen osaamiskeskittymien yhteistyön edistäminen Kanta-Hämeessä	Kanta-Häme tunnustetaan ammattiosaamisen keskuksena
Vahvistetaan opetushenkilöstön osaamista	Täydennyskoulutuksen järjestäminen opetushenkilöstölle	Opetushenkilöstön työelämälähtöinen kehittäminen Yhteistyön onnistuminen eri koulutuksen järjestäjien kesken

Osaamisen kehittämisen painopisteet kiinnittyvät elinikäisen oppimisen tukemiseen. **Aikuiskoulutuksen henkilökohtaistamista** kehitetään edelleen yksilöllisten ja henkilökohtaistettujen opiskelupolkujen avulla.

Koulutuksen saavutettavuutta ja monimuotoisuutta parannetaan joustavilla oppimisympäristöillä. Uusien joustavien oppimisympäristöjen käyttöönotto ja aikuisten medialukutaidon kehittäminen on nostamassa alueen koulutustasoa ja poistamassa maantieteelliseksi koettua eriarvoisuutta seutukunnissa. Toimenpiteinä ovat verkko-opetuksen ja -oppimisen aktiivinen hyödyntäminen, innovaatioiden hyödyntäminen opetuksen tukena sekä kehittämishankkeet. Kehittämiseen vaikuttavat aikuisten verkko-opiskeluvalmiudet, uusien teknologioiden hyödyntäminen opetuksessa ja toimien vaikuttavuus.

Tarjoamalla **työelämälähtöisiä koulutusmuotoja** kehitetään alueen elinkeinoelämää sekä turvataan osaavan työvoiman saatavuus. Koulutuksen kehittäminen yhteistyössä eri toimijaryhmien kanssa, ennakointi ja oppisopimuskoulutuksen vahvistaminen ovat keinoja työelämälähtöiseen yhteistyöhön. Aikuiskoulutuksen

tarpeiden jatkuvalla määrällisellä ja laadullisella ennakkoinnilla tuetaan koulutusmäärien riittävä taso ja suuntautuminen maakunnassa. Alakohtaiset klusterityöryhmät tukevat parhaimmillaan ennakointitehtävää. Koulutuksen ennakointia jatketaan osana maakunnallista ennakointihanketta vuonna 2008. Menestystekijöinä ovat työelämän toivomat muutosvalmius ja reagoitukyky muuttuvissa tilanteissa.

Maakunnassa on paljon valtakunnallista erikoisosaamista. **Erikoisosaamisen vahvistamiseen** tarvitaan markkinoinnin kehittämistä, yhteismarkkinointia ja Kanta-Hämeeseen sijoittuvan opettajankoulutuskeskityksen yhteistyön edistämistä.

Opetushenkilöstön osaamista vahvistetaan täydennyskoulutuksen järjestämisellä, jossa avaintekijöinä ovat työelämälähtöisyys ja yhteistyö. Mahdollisuuksia tuovat erilaiset kumppanuussopimukset yhteistyössä työelämän ja oppilaitosten kanssa, hankerahoitus sekä verkostoyhteistyö.

TAULUKKO 9. Aikuiskoulutuksen kansainvälistymisen edistäminen.

Osa-alueet	Toimenpiteet	Menestystekijät
Edistetään monikulttuurisuutta ja kehitetään maahanmuuttajien koulutusmahdollisuuksia	Maahanmuuttopolitiittisen ohjelman käynnistäminen Koulutuspalveluiden kehittäminen maahanmuuttajille	Kanta-Häme houkuttelee työperäisiä maahanmuuttajia Maakunnassa on tarjolla maahanmuuttajille suunnattua koulutustarjontaa
Nostetaan osallistumisaktiivisuutta EU:n koulutusohjelmissa	EU:n koulutusohjelmista tiedottaminen Opiskelija- ja opettajavaihtojen verkostoyhteistyö Kontaktiseminaareihin osallistumisen tukeminen	Kantahämäläisten toimijoiden kansainvälinen toiminta on vilkasta Kansainvälinen toiminta tapahtuu kumppanuuksia hyödyntäen
Parannetaan kansainvälistä hanketoimintaosaamista	Hankeosaajien kouluttaminen Kv-toimijoiden verkoston kehittäminen	Riittävä määrä hankeosaajia ja toiminta tapahtuu maakunnan verkostoja hyödyntäen

Aikuiskoulutuksen kansainvälistymisellä edistetään monikulttuurisuutta, maahanmuuttajien koulutusmahdollisuuksia, osallistumisaktiivisuutta ja hankeosaamista. Toimenpiteinä ovat maahanmuuttopolitiittisen ohjelman käynnistäminen, maahanmuuttajien koulutuspalveluiden kehittäminen, EU:n koulutusohjelmien hyödyntäminen ja hankeosaajien kouluttaminen. Menestystekijöinä ovat riittävä määrä hankeosaajia, kansainvälisen toiminnan vilkkaus, koulutustarjonta maahanmuuttajille sekä se, että Kanta-Häme houkuttelee työperäisiä maahanmuuttajia.

---

7 Toimenpide-ehdotukset

Lähitulevaisuudessa Kanta-Hämeessä suunnittelun kohteeksi on otettava aikuiskoulutuksen alueellisen **tieto-, ohjaus- ja neuvontapalvelun** kehittäminen ja tuotteistaminen luontevaksi osaksi aikuiskoulutuksen toimintaa. Palvelu on myös osa koulutustarjonnan tiedottamisen laadullista kehittämistä ja selkeyttämistä. Hankkeelle voidaan hakea rahoitusta "Osuvuutta ja kysyntälähtöisyyttä aikuisopiskeluun" -tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelujen valtakunnallisesta kehittämisohjelman osaohjelmasta "Aikuisohjaus työelämän voimavarana".

Aikuiskoulutuksen **yhteistyöverkoston** kokoaminen on osa alueen koulutuksen kehittämistä. Erilaisilla strategisilla kumppanuuksilla kehitetään koulutustarjontaa vastaamaan alueen työelämän ja yksilöiden osaamistarpeiden kehittämistä. Ongelmaksi koettu kilpailutilanne alueen koulutuksen järjestäjien kanssa pitää selvittää ja yhteistyötä eri kouluasteiden välillä on parannettava. Tarjontaa tulee suunnitella yhteisesti erityisesti koulutusaloittain. Yhteistyöverkoston kokoaminen tukee parhaimmillaan myös **aikuiskoulutuksen strategiaan sitoutumista ja sen juurruttamista**. Aikuiskoulutuksen **alueellisen koordinoinnin** tulee tukea palveluketjujen toimintaa.

Koulutuksen tulee **palvella työelämää**. Työnantajat odottavat joustavia koulutusmalleja ja opintoaikoja sekä yritysten ja organisaatioiden osaamistarpeisiin pohjautuvia koulutuksia. Yhteistyötä työelämän ja koulutuksen järjestäjien kesken tulee kehittää.

Jatkuvalla **ennakoinnilla** voidaan määritellä aikuiskoulutuksen riittävä tarjonta Kanta-Hämeessä. Alakohtaiset klusteriryhmät tukevat ennakointitehtävää. Koulutuksen ennakointia Kanta-Hämeessä jatketaan osana vuonna 2008 käynnistävää ennakointihanketta.

Aikuiskoulutuksen **saavutettavuutta** voidaan parantaa ottamalla käyttöön joustavia oppimisympäristöjä ja lisäämällä aikuisten medialukutaitoa. Näin voidaan kohottaa koulutustasoa ja poistaa maantieteellisistä etäisyyksistä johtuvaa eriarvoisuutta.

Opettajien työelämätietoutta tulee päivittää. Kehittämismahdollisuuksia tulee hyödyntää erilaisten kumppanuussopimusten ja hankerahoitusten avulla, yhteistyössä työelämän ja oppilaitosten kanssa.

Monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden lisäämiseksi tulee käynnistää maahanmuuttopoliittinen ohjelma ja kehittää maahanmuuttajien kouluttautumismahdollisuuksia. Kansainvälisiä hankeosajia kouluttamalla voidaan hyödyntää entistä laajemmin EU:n koulutusohjelmia.

Esitettyjä kehittämistoimenpiteitä tulee sisällyttää Hämeen maakuntaohjelman lähivuosien toteuttamissuunnitelmiin. Osaan hankkeista voidaan hakea rahoitusta EU:n uuden rakennerahastokauden 2007–2013 kehittämisohjelmista.

---

8 Lähteet

EK 2006. Elinkeinoelämän keskusliitto. Tulevaisuusluotain. Verkostoitumisesta voimaa osaamiseen. [Verkkodokumentti.] [Viitattu 19.10.2007.] Saatavissa: http://www.ek.fi/ek_suomeksi/ajankohtaista/tutkimukset_ja_julkaisut/ek_julkaisuarkisto/2006/18_10_06_Tulevaisuusluotain_final.pdf

Etelä-Suomen lääninhallitus 2007. Tiedonanto 20.7.2007.

Etelä- Suomen lääninhallitus 2005. Kanta-Hämeen alueellisen aikuiskoulutuksen toimenpideohjelma. Etelä-Suomen lääninhallituksen sivistysosaston julkaisuja 2/2005. [Verkkodokumentti.] [Viitattu 24.4.2007.] Saatavissa: [http://www.laaninhallitus.fi/lh/biblio.nsf/6066969B2591D704C2257067002D8B2B/\\$file/AITOKH02.pdf](http://www.laaninhallitus.fi/lh/biblio.nsf/6066969B2591D704C2257067002D8B2B/$file/AITOKH02.pdf)

Helakorpi, S. Kohti verkostoituvaa ja verkottuvaa koulutusta. Saarijärvi. Saarijärven Offset.

Hämeen liitto 2006. Hämeen maakuntaohjelma 2007–2010. Hämeen liiton julkaisu IA:26.2006. Hämeenlinna.

Hämeen liitto 2005. Häme 2030 -maakuntasuunnitelma. Hämeen liiton julkaisu IA:25. 2005. Hämeenlinna.

Hämeen liitto 2007. Lausunto opetusministeriölle koulutustarjonnan alueellisista tavoitteista vuodelle 2012 – 2007. Hämeenlinna.

Mäkelä, K. 2007. Kanta-Hämeen toimialojen ammattirakenne-ennusteet. [Verkkodokumentti.] [Viitattu 24.4.2007.] Saatavissa: http://www.hameenliitto.fi/tiedostot/aluekehitys/koulutuksenennakointi/Wisahovin_19042007_aineisto/keijo_makela.pdf

Opetusministeriö 2007a. Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelma 2007–2012 . 2007:26. [Verkkodokumentti.] [Viitattu 24.4.2007.] Saatavissa: <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2007/liitteet/tr26.pdf?lang=fi>

Opetusministeriö 2007b. Ammatillisen koulutuksen järjestäjätverkko kokoamisen vauhdittamishanke 18.10.2007. [Verkkodokumentti.] [Viitattu 31.10.2007.] Saatavissa: http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/ammattillinen_koulutus/lomakkeet_ja_paeaetoekset/asiakirjat/jarjestajaverkko_suosituks_18102007.pdf

OPM 2007. Opetusministeriö. Aikuisopiskelun aluutilastot. 2007:25. [Verkkodokumentti.] [Viitattu 19.10.2007.] Saatavissa: http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2007/Aikuisopiskelun_aluutilastot.html?lang=fi

Paakkunainen, S. 2004. Työvoima- ja koulutustarvetutkimus TTK 2004. Tukku- ja vähittäiskauppa. Hämeen TE-keskuksen julkaisu.

Tilastokeskus. 2006. StatFin-tilastopalvelu.

Tilastokeskus 2007. Väestöennuste. 2007 [Verkkodokumentti.] [Viitattu 30.8.2007.] Saatavissa: http://px-web2.stat.fi/database/StatFin/vrm/vaenn/vaenn_fi.asp

Toimiala Online.2007. Etlan alue-ennuste maakunnittain. [Verkkodokumentti.] [Viitattu 30.8.2007.] Saatavissa: <http://www.toimialaonline.fi>

Hämeen TE- keskus 2007. Työvoimakoulutus valintojen edessä. 2007. Hämeen TE-keskuksen julkaisuja 7. Lahti. Markprint Oy.

Åhman, H. & Runola, J.2006. Strategia on kuollut? Eläköön tulevaisuus. Helsinki. Edita.

Oheiskirjallisuus

Hämeen ammatillisen ja korkea-asteen koulutuksen ja osaamisen kehittämisstrategia. Hämeen liiton julkaisu V:72. 2004. Hämeenlinna.

Kamensky, M.2000. Strateginen johtaminen. Helsinki. Kauppakaari.

Kaplan, R. & Norton, D. 2002. Strategialähtöinen organisaatio. Jyväskylä. Gummerus.

Karlöf, B. 2004. Strategian rakentaminen. Helsinki. Edita.

Santalainen, T.2005. Strateginen ajattelu. Jyväskylä. Gummerus.

Sydänmaalakka, P. 2007. Älykäs organisaatio. Gummerus.

Teknillinen korkeakoulu. STRADA-strategian toteuttamiseen erikoistunut tutkimus- ja kehitysohjelma. [Verkkodokumentti.] [Viitattu 24.4.2007.] Saatavissa: <http://www.strada.hut.fi/menetelmat.html>

Liite 1

Työryhmät

Ohjausryhmä:

Saarinen Hannu, Hämeen liitto	puheenjohtaja
Leveelahti Anri, Hämeen liitto	ohjausryhmän sihteeri
Hedman Pirjo, EK-alue toiminta	
Jokivirta Antti, EKES-Yrityspalvelut	
Koljonen Kaarina, Riihimäen oppisopimustoimisto	
Kostiainen Risto, Kiipulan ammattiopisto	
Kujala Heini, Koulutuskeskus Tavastia	
Metsäpelto Kristiina, Etelä-Suomen lääninhallitus	
Mustonen Martti, Forssan seudun työvoimatoimisto	
Leena Nikander, Hämeen ammattikorkeakoulu Ammatillinen opettajakorkeakoulu	
Ruhalahti Sanna, Hämeen ammattikorkeakoulu Ammatillinen opettajakorkeakoulu	
Suntiainen-Nurmi Anne, Hämeen liitto	
Syrjängpää Tuula, Noste-ohjelma, Forssa-Karkkila-Espoo	
Lommi Taina, Etelä-Suomen lääninhallitus	hankkeen valvoja kevät 2007
Niemikotka Pia, Etelä-Suomen lääninhallitus	hankkeen valvoja syksy 2007

Projektiryhmä:

Leveelahti Anri, Hämeen liitto	
Nikander Leena, Hämeen ammattikorkeakoulu Ammatillinen opettajakorkeakoulu	
Paakkunainen Sanna, Hämeen TE-keskus	
Ruhalahti Sanna, Hämeen ammattikorkeakoulu Ammatillinen opettajakorkeakoulu	
Suntiainen-Nurmi Anne, Hämeen liitto	
Virtanen Pirjo, Etelä-Suomen lääninhallitus	

Visioryhmä:

Heimonen Kai, Hyvinkään-Riihimäen aikuiskoulutuskeskus
Koljonen Kaarina, Riihimäen oppisopimustoimisto

Koski Kari, Vanajaveden opisto
Kujala Heini, Koulutuskeskus Tavastia
Leveelahti Anri, Hämeen liitto
Metsäpelto Kristiina, Etelä-Suomen lääninhallitus
Michelsson Riikka, Kiipulan ammattiopisto
Mäntylä Ritva, Hämeen ammattikorkeakoulu
Nikander Leena, Hämeen ammattikorkeakoulu Ammatillinen opettajakorkeakoulu
Paakkunainen Sanna, Hämeen TE-keskus
Ruhalahti Sanna, Hämeen ammattikorkeakoulu Ammatillinen opettajakorkeakoulu
Suntiainen-Nurmi Anne, Hämeen liitto
Syrjänpää Tuula, Forssan ammatillinen aikuiskoulutuskeskus
Virtanen Pirjo, Etelä-Suomen lääninhallitus

Strategiatyöryhmä:

Hedman Pirjo, EK-alue toiminta
Jokivirta Antti, EKES-Yrityspalvelut
Koljonen Kaarina, Riihimäen oppisopimustoimisto
Kostiainen Risto, Kiipulan ammattiopisto
Kujala Heini, Koulutuskeskus Tavastia
Leveelahti Anri, Hämeen liitto
Metsäpelto Kristiina, Etelä-Suomen lääninhallitus
Mustonen Martti, Forssan työvoimatoimisto
Nikander Leena, Hämeen ammattikorkeakoulu Ammatillinen opettajakorkeakoulu
Ora Petteri, Kiipulan Ammattiopisto
Ruhalahti Sanna, Hämeen ammattikorkeakoulu Ammatillinen opettajakorkeakoulu
Suntiainen-Nurmi Anne, Hämeen liitto
Syrjänpää Tuula, Forssan ammatillinen aikuiskoulutuskeskus
Vainikka Joni, Hämeen TE-keskus
Virtanen Pirjo, Etelä-Suomen lääninhallitus

Liite 2

Aikuiskoulutuksen järjestäjät Kanta-Hämeessä vuonna 2006

Koulutuksen järjestäjä	Oppilaitostyyppi										
	Aikuis- lukio tai lukion aikuis- linja	Amma- tillinen oppi- laitos	Amma- tillinen erityis- oppilai- tos	Amma- tillinen erikois- oppi- laitos	Ammatil- linen aikuis- koulutus- keskus	Ammatti- korkea- koulu	Liikunnan koulutus- keskus	Kansan- opisto	Kansal- lais- opisto	Kesä- yli- opisto	Muu oppi- laitos
Yksityinen (7)											
1. Hevosopisto Oy		x									
2. Kiiptulasäätiö			x		x						
3. Lihateollisuuden tutkimuskeskus LTK osuuskunta				x							
4. Palloilu Säätiö							x				
5. Suomen evankelisuterilainen kansanlähetys ry								x			
6. TOP-instituutti Oy				x							
7. Viittakivi Oy								x			
Valtio (2)											
8. Perttulan erityisammattikoulu			x								
9. Riihimäen vankila (Riihimäen ammattioppilaskoulu)											x
Kunta (6)											
10. Forssa	x				x				x		
11. Hausjärvi									x		
12. Hämeenlinna	x										
13. Jokioinen									x		
14. Loppi									x		
15. Riihimäki	x	x							x		
Kuntayhtymä (6)											
16. Hämeen ammatillisen korkeakoulutuksen kuntayhtymä		x				x					
17. Hämeen maakuntaliitto										x	
18. Hämeenlinnan seudun koulutuskuntayhtymä		x									
19. Hämeenlinnan seudun kansalaisopiston kuntayhtymä									x		
20. Luonais-Hämeen ammattillisen koulutuksen kuntayhtymä		x									
21. Riihimäen seudun ammattioppilaitoksen kuntayhtymä		x									

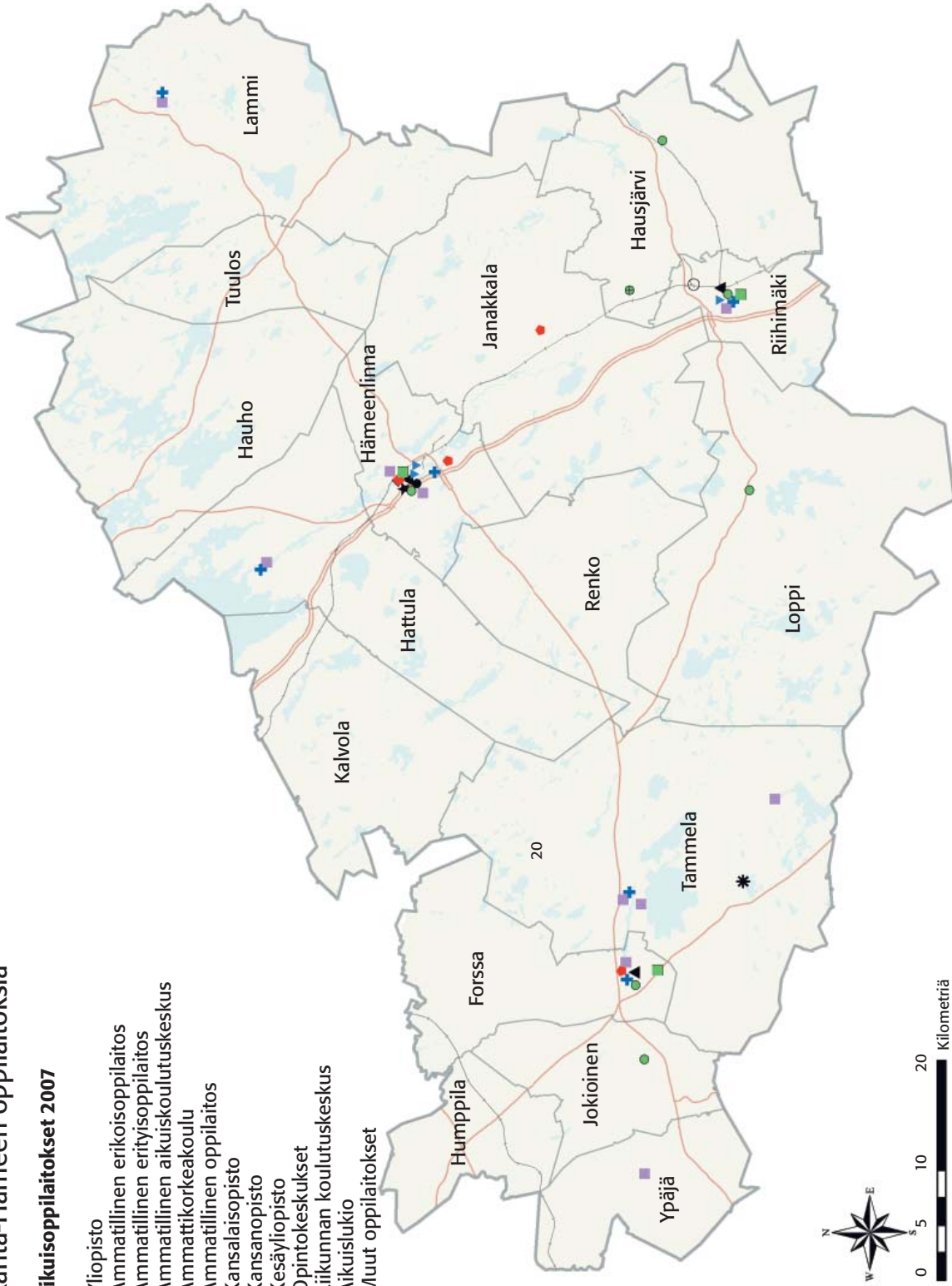
Lähde: Koulutuksen järjestäjät ja oppilaitokset 2006. Tilastokeskus. SVT, Koulutus 2007.

LIITE 3

Kanta-Hämeen oppilaitoksia

Aikuisoppilaitokset 2007

- Yliopisto
- ▼ Ammatillinen erikoisoppilaitos
- Ammatillinen erityisoppilaitos
- Ammatillinen aikuiskoulutuskeskus
- ⊕ Ammattikorkeakoulu
- Ammatillinen oppilaitos
- Kansalaisopisto
- Kansanopisto
- Kesäyliopisto
- ★ Opintokeskukset
- ★ Liikunnan koulutuskeskus
- ▲ Aikuislukio
- Muut oppilaitokset

Oppilaitoksista on useita toimipisteitä samalla paikkakunnalla, näitä ei ole merkitty liitteessä olevaan karttaan erikseen

0 5 10 20 Kilometriä
Hämeen liitto 5.12.2007 -ov

Regional Council of Häme
Niittykatu 5, FI-13100 Hämeenlinna
tel. +358 (3) 647 401
fax +358 (3) 647 4026
www.hameenliitto.fi